ФИФІ ФЫМЫГЪЭПУД, ФИ ІЕЙ ФЫМЫГЪЭПЩКІУ

АДЫГЕЙ ХАБЗЭ

АДЫГСКОЕ СЛОВО

КЪБР-м И ПАРЛАМЕНТЫМРЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЭМРЭ Я ГАЗЕТ ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КБР

1924 ГЪЭМ И МЭКЪУАУЭГЪУЭ МАЗЭМ И 1 ЛЬАНДЭРЭ КЪЫДОКІ

№153 (22.061) ● 2011 гъэм шыщхьэІум (августым) и 16, гъубж ● Тхьэмахуэм тхуэ къыдокІ ● И уасэр соми 3-щ ● adyghe@mail.ru adyghepsale.ru

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президентым и деж Хьэрычэтыщ1э лэжьыгъэмкІэ и советым хэтхэу Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президентым 2006 гъэм гъатхэпэм и 23-м кьыдигъэкІа

Указ №36-УП-мкІэ щІигъэбыдам зэхъуэкІыныгъэхэр егъэгъуэтыным и Іуэхукіэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президентым и Указ

1. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президентым и деж Хьэрычэтыщ1э лэжьыгъэмкІэ щыІэ советым хэтхэу Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президентым 2006 гъэм гъатхэпэм и 23-м «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президентым и деж Хьэрычэтыщ1э лэжьыгъэмкІэ щыІэ советым и Іуэхукіэ» кьыдигъэкІа Указ №36-УП-мкІэ щІигъэбыдам мыпхуэдэ зэхъуэкІыныгъэхэр хэлъхьэн:

а) Советым хэгъэхьэн мы къэкІуэнухэр:

Абрэдж І. Хь. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэщ1ым и япэ кьуэдзэр *(Советым и унафэщ1ым и кьуэдзэщ)*

Гертер И. К. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэщ1ыр *(Советым и унафэщ1ым и кьуэдзэщ)*

Ащхъуэт А. М - Къэбэрдей-Балъкъэр бизнес-инкубатор къэрал Іуэхущ1апІэм и унафэщ1ыр

Быф Р. Ж. - Федеральнэ налог Іуэхущ1апІэм Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэмкіэ и кьудамэм и унафэщ1ыр (зэрызэгурыІуам тету)

Жад А. Т. - «Банк «ВТБ» акционер обществэ зэІухам Ставрополь кьалэм щІэ кьудамэм Налшык кьыщызэІуиха Іуэхущ1апІэм и унафэщ1ыр *(зэрызэгурыІуам тету)*

Лыджыдэ Хь. П. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм къэрал мылъкур зехьэныкІэ, щІы кулеиГъэмкІэ и министрыр

Малкаров А. А. - Іуащхьэмахуэ муниципальнэ районым и щІыпІэ администрацэм и Іэтащхьэм и кьалэнхэр зыгъэзащІэр *(зэрызэгурыІуам тету)*

ХьэпІупщ1 А. Хь. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Экономикэ, жылагъуэ шынагъуэншагъэмкІэ щІэ советым и Секретарым и къуэдзэр

б) **Жамборэ В. С.**. и къулыкъур мыпхуэдэу тхын: «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президентым и Администрацэм и Унафэщ1»

в) **Къэдзэхъу А. Б.** и къулыкъур мыпхуэдэу тхын: «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм мэкъумэщ хозяйствэмкІэ и министр»;

г) **Тау П. Къ.** и къулыкъур мыпхуэдэу тхын: «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Жылагъуэ палатэм и унафэщ1»;

д) Советым хэгъэхьэн **Быф А. Ж., Меркулов А. Й., Соттаев К. С., Сэхъу М. И., Ткаченкэ А.А., Тхьэзэплъыж М. Т., Урысмамбэт В. Т.** сымэ

2. Мы Указым кьару егъуэт Іэ щытездза махуэм щегъэжьауэ.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президент КЪАНОКЪУЭ Арсен

Налшык къалэ
2011 гъэм шыщхьэІум и 5-м
№121-УП

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Антинаркотик комиссэм хэтхэу Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президентым 2007 гъэм щэкІуэгъуэм и 16-м кьыдигъэкІа Указ №85-УП-мкІэ щІигъэбыдам зэхъуэкІыныгъэхэр егъэгъуэтыным и Іуэхукіэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президентым и Указ

1. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Антинаркотик комиссэу 2007 гъэм щэкІуэгъуэм и 16-м Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президентым «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Антинаркотик комиссэм и Іуэхукіэ» кьыдигъэкІа Указ №85-УП-мкІэ щІигъэбыдам мыпхуэдэ зэхъуэкІыныгъэхэр егъэгъуэтын:

а) Комиссэм мыхэр хэгъэхьан:

Гертер И. К.- Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэщ1ыр

Ешыгуауэ Р. Ш. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Экономикэ, жылагъуэ шынагъуэншагъэмкІэ щІэ советым и Секретарыр

Федоров В. В. - Тезырхэр ирегъэкъэкІыныжмкІэ федеральнэ Іуэхущ1апІэм Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щІэ кьудамэм и унафэщ1ыр *(зэрызэгурыІуам тету)*

ХьэпІупщ1 А. Хь. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Экономикэ, жылагъуэ шынагъуэншагъэмкІэ щІэ советым и Секретарым и къуэдзэр;

б) **Пащты Б. С.** и къулыкъур мыпхуэдэу тхын: «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щІалэгъуалэм я Іуэхуэмрэ жылагъуэ зэгухьэныгъэхэм ядалэжьыныкІэ и министрым и къалэнхэр зыгъэзащІэр»

в) **Щхьэгъэпсо С. Хь.** и къулыкъур мыпхуэдэу тхын: «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм егъэджэныгъэмрэ щІэныгъэмкІэ и министрым и къалэнхэр зыгъэзащІэр»

г) Комиссэм хэгъэкІын **КІуэкІуэ М. В.**, **Кумыщ М. М.**, **Меркулов А. В.** сымэ.

2. Мы Указым кьару егъуэт Іэ щытездза махуэм щегъэжьауэ.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президент КЪАНОКЪУЭ Арсен

Налшык къалэ
2011 гъэм шыщхьэІум и 5-м
№122-УП

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Экономикэ, жылагъуэ шынагъуэншагъэмкІэ щІэ советым хэтхэу Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президентым 2006 гъэм щэкІуэгъуэм и 17-м «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Экономикэ, жылагъуэ шынагъуэншагъэмкІэ щІэ советым и Іуэхукіэ» кьыдигъэкІа Указ №144-УП-мкІэ щІигъэбыдам зэхъуэкІыныгъэхэр егъэгъуэтыным и Іуэхукіэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президентым и Указ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Конституцэм и 1-нэ статьям и «л» пунктым ипкъ иткІэ **унафэ щІ**:

1. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Экономикэ, жылагъуэ шынагъуэншагъэмкІэ щІэ советым хэтхэу Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президентым 2006 гъэм щэкІуэгъуэм и 17-м кьыдигъэкІа Указ №144-УП-м мыпхуэдэ зэхъуэкІыныгъэхэр егъэгъуэтын:

а) Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Экономикэ, жылагъуэ шынагъуэншагъэмкІэ щІэ советым зэпымыууэ хэтыну хэгъэхьэн **Ешыгуауэ Р. Ш**.- Къэбэрдей-Балъ-къэр Республикэм Экономикэ, жылагъуэ шынагъуэншагъэмкІэ щІэ советым и Секретарыр;

б) Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Экономикэ, жылагъуэ шынагъуэншагъэмкІэ и советым хэгъэхьэн **ХьэпІупщ1 А. Хь**. - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Экономикэ, жылагъуэ шынагъуэншагъэмкІэ щІэ советым и Секретарым и къуэдзэр

в) хэтхэм яхэгъэкІын **Кумыщ М. М**.

2. Мы Указым кьару егъуэт Іэ щытездза махуэм щегъэжьауэ.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Президент КЪАНОКЪУЭ Арсен

Налшык къалэ
2011 гъэм шыщхьэІум и 5-м
№123-УП

● КъБР-м и Президентым и пощт

Зеикъуэдэсхэр псыкІэ къызэрагъэпэщынут

КъБР-м и Президентым и Интернет-хэщ1апІэм (www.president-kbr.ru) дадзэуэгъуэм и 29-м къыщыщІэдзауэ щыщхьэІум и 12 щІопІэ щыхуи 175-м зыхуагъэзащІ. Абыхэм я процент 29-р псэупІэ Іуэхум егъэпсейтей. Процент 23-р ЖКХ-м хэль пыкъусаныпхъэхэм, процент 12-р Іэнатіэ зэрамыІэм, процент 8-р проектхэмрэ Іуэху епльыкІэхэмрэ, апхуэдизыр егъэджэныгъэм, процент 6-р узыщагъэр хьэумэм пыщІа гугъуехьхэм тёухуаш, процент 11-р щІыпІэхэм щекІуэкІ лэжьыгъэхмкІэ арзыкъым, процент 3-р псэупІэкІэм и Іэтащхьэм хуэгъэза фІыщІэ тхыгъэщ.

Я ЖЫЛЭМ псы кІуапІэ хэха зэрыщымыІэм кьыхэкІыу, зеикъуэдэсхэр КъБР-м и Президентым и сайтым щытхъэусыхащ.

Республикэм и Унафэщ1ым пщэрылъ зэрыщищІам ипкъ иткІэ, Бахъсэн муниципальнэ районым и щІыпІэ администрацэм и Іэтащхьэ Сыжажэ Къэсэн а щытыр зэрихащ. Абы гъэзэгъэ зэрыжиІамкІэ, пэж дыдэу Зеикъуэ ягъэжьІэм щыпсэу унагъуэ щхьэхуэхэм псы кІуапІэ хэха яІэкъым. Жылэм дэкІ кІэнаумкІэ Бахъсэн ГЭС-м псыр иратын зэрызэпагъэу лъандэрэ псыкъуийхэр игъуэщкІащ. Арэкъалытагъуэ, мы зэманым кІэнауэр зэрагъэпэщыжь. Лэжьыгъэхэр зэрфІэкІмэ, псыр яІэрыхьэжьнущ. Апхуэдэу ахэр псыкІэ зэуІуу кьызэрызэрагъэпэщыну кІуапІэхэр а щІыпІэм щыІнущ. УФ-м Мэкъумэщ хозяйствэмкІэ и министрствэм и нэІэ тету ягъэзащІэ «2013 гъэ пщІондэ кьуэжьа социальнэу зэрызиІужьынур» Федеральнэ программэм хагъэхьэн папщІэ, псынэпс къыщІэщыпІитІ зэраубгуэнум, псы кІуапІэу километр 11,7-рэ зэрауухэнум я проектхэр ягъэхьэзыр.

Лашынкъей щыщ Дышцкі М. и тхыгъэм республикэм и Унафэщ1ым гу лърегъатэ пхъэнкІий идзыпІэр Шэджэм псым и Іуфэм дежэ зэрыщаухуам: «Куэншыб идзыпІэр кьуажэкІэм яхащ, ауэ абы гъуэгубгу дыдэм щыщІедзэри, турист блэкІхэм щхьэкІэ доуКІытэ...»

КъБР-м и Президентым пщэрылъ зэрыщищІам тету, Шэджэм муниципальнэ районым и щІыпІэ администрацэм и Іэтащхьэ Бакъ Руслан Іуэхур зэхитъэкІащ. Абы къызэригъэльэгъуамкІэ, Лашынкъей къуажэкІэм деж пхъэнкІий идзыпІэ щахухащ, ауэ щхьэзыфІэфІхэм жэщхэм абы намышэсу я куэншыбыр ираКІут. Щэбэт щыхьэху кьыхалъхьэри, а щІыпІэр зэгъэкъэбзащ, иджы, зэтраублэжауэ, унагъуэхэм я пхъэнкІийр трактОрКІэ худащ.

Налшыкдэс Къуэдз М. и тхъэусыхафэр теухуат «Искожо» хьэблэм и гъуэгуэгэ зэрыгъэжьугъэ и узрамхэр зэрамыгъэнэхумрэ.

Президентым пщэрылъ щищІри, кьалэ округым и щІыпІэ администрацэм и Іэтащхьэм и кьалэнхэр зыгъэзащІэ Сорокин Виктор абы и жэуапир игъэхьэзыращ. Абы зэрыжиІамкІэ, мы псыр и накъыгъэ - мэкъуаэгъуэ мазэхэм кьриубыдэуИнгушым, Мусукаевым, Неделиным я цІэкІэ щыІэ зэрамгъэ зэдыщІэжкІыу къызыхуэтынщэу зэрагъэпэщыжащ. Шэщэным и цІэр зезыхьэри зыхуей хуагъэзэнущ. «Урысей зэкъуэт» политикэ партым и «Урысейм и кьалэхэм я гъэзугІэхэр» проектым хыхьэу, щІыпІэ администрацэм игъэхьэзыращ Налшык кьалэ округым кьат куэдхьу и унэхэм я пщІантІэхэр, абыхэм екІуалІэ щІыпІэхэр зэрызэрагъэпэщыжьнум и Программэ. Абы ипкъ иткІэ, Ашуровым, Неделиным, Мусукаевым я цІэкІэ щыІэ уэрамхэм я пщІантІэхэмрэ я зекІуапІэхэмрэ ремонт ящІынущ. Зэрыщытыпхьэм хуэдэу, Ингушым и цІэр зезыхьэ уэрамым ущыІэ щыІэ щыфІадзэщ.

Берлин кьалэм щыщ Козловский А. ди республикэм и Унафэщ1ым фІыщІэ псалъэкІэ зыхуеГъэзэ:

- Куэд щІауэ си лъахэм сыщыІакъым. Къэбэрдей-Балъкъэрым щытыкІэр щымымаиру хьыбарегъащІ ахэм жаІэмэ, фІыуэ слъагъу Прохладнэ кьалэм сыкъэкІуэжащ. Республикэм игъуэта зэхъуэкІыныгъэфІхэм хуабжьу сыщогугфыкІ. ГуфІэгъуэ зэхьыхэхэр, кьапщтэмэ, байк-шоу, рок-концертхэр сыт и уасэ! А псом папщІэ фІыщІэ инпхузощІ,-щыжеІэ абы и тхыгъэм.

КъБР-м и Президентымрэ Правительствэмрэ я пресс-Іуэхущ1апІэ.

● Юбилей

Дызыхуэкіуэ мазэм

Мы гъэм и фокІадэм ди республикэм Іэтауэ щагъэлъапІэнущ Мэлбахъуэ Тимборэ и цІэр зезыхьэ Къэрал лъэпкъ библиотекэр кьыгъэзыгъэгъэпщІэнрэ илъэс 90, Къэзэрдей-Балъкъэрым и цыхуб гъэкІуэ, Хэку заузыхуэм жьыдэрэ хэта Нало Ахьмэдхьэ кьыгъэралъхуэр илъэс 90 зэрырикъу.

КъБР-м и Правительствэм и унафэкІэ республикэ бюджетым щыщу сом мин 690-рэ а Іуэхугъуэхэм хухахащ. Библиотекэм и юбилейм ирихьэлІэу тхылъ гъэзетыгъуейхэм, мыхьэнэ хэха зиІэхэм я хьэмапІэм и еджапІэ пэшыр зэрагъэпэщыжнущ, «КъБР-м и гъэзджэр», «Мэлбахъуэ Тимборэ и цІэр зезыхьэ Къэрал лъэпкъ библиотекэр илъэс 90 ирокъуэ щІэныгъэ тхылъхэр кьыдагъэкІынущ.

Нало Ахьмэдхьэ и юбилейм хуагъэхьэзыр Іуэхугъуэхэм хьыбэу, и Іэдакъэщ1экІэр зэхуэхьэсауэ ящІыдагъэкІыжынущ, щІыхьэ тхакІуэм и гъащІэмрэ и гущІэмрэ теухуа щІэныгъэ, тхылъедж конференцкэр ирагъэкІуэкІынущ, тематикэ пщыхьэщхьэхэр кьызэрагъэпэщынущ.

КУЭЦЭ Ратмир,
КъБР-м и Президентымрэ Правительствэмрэ я пресс-Іуэхущ1апІэм и лэжьакІуэ.

Мы гъэм и япэ илъэс ныкъуэм къриубыдау Къэбэрдей-Балъкъэрым и промышленнэ Іуэхущ1апІэхэм хэщІыпІ зэмылІэужьыгъуэу сом меларди и уасэ кьыщІагъэкІащ. Псом хуэмыдау щІэупщІэ яІэщ щыгъын щад, фэм щелажь, щэкІ зэІуэлъащ, вакъэ аІэужьыгъуэ щхьэхуэхэр зыгъэхьэзыр Іуэхущ1апІэхэм кьыщІагъэкІхэм.

АПХУЭДЭУ республикэ бюджетым хэлъхьэныгъэфІ хуэзыщІхэм ящыщІ КъБР-м и Іуэхущ1апІэ инхэу кІапсэ хэплъыхьахэр дунейпсо мардэхэм тету зыгъэхьэзыр «Кавказскабель», автомашинэхэм я глушителхэр кьыщІигъэкІыу Бахъсэн кьалэм дэт «Автозапчасть», зэманым декІуу сыт щыгъуи лажьэ Прохладнэ и «Ремонт щащІ», «Тэрчналмэс» заводхэр. Мыбыхэм 2011 гъэм и япэ илъэс ныкъуэм сом меларди 7-м нэблагъэ и уасэ продукцэ ягъэхьэзыращ. Ар илъэс кІуам кьыщІагъэкІам нэхъapэ сом 1 меларди иІэ нэхъыбэщ.

Ди республикэм и Іуэхущ1апІэ инхэм лъабжьэ быдэ зэрагъэтІыльам и фІыгъэкІэ щІыху куэд лэжьыгъэ Іэнатіэ кьызэрэпэща хуауэ. Къэбэрдей-Балъкъэрым нэхъри зиужьныр лъэныкъуэ куэдкІэ епхащ мы Іэнатіэхэм дянэкІи яІэну зэфІэкІым.

ЛЪОСТЭН Муэ.

Зыужьныгъэм и къежьапІэ

● КъБР-м и Президентым и пощт

Хьэбэчырым Универсиадэм жэз медалыр къыщехь

Китайм и Шэньчжен щыпІэм щекІуэкІ 2011 гъэм и гъэмахуэ Универсиадэм дзюдомкІэ зэхьэзэхуэм жэз медалыр къыщихьащ МВД-м и Краснодар университетым Налшык щиІэ кьудамэм и студент ильэс 23-рэ зи ныбжь Хьэбэчыр Мурат.

● Хъыбар гуапэ

УНИВЕРСИАДЭМ и етІуанэ махуэм, щыщхьэІум и 14-м, ди кьэралым жэз медалыр кьыхуихьащ Хьэбэчыр Мурат. ДзюдомкІэ килограмм 81-рэ зи хьэпІагъэхэм я зэпеуэм ар ещанэ щыхуащ.

Финалым и Іыхьэ планэм нэсхуькІэ абы и хьэрхуэрэгъу псори хигъэщІащ. АдэкІэ кьыщыпІэува Азербайджаным щыщ Алимли Рустам Хьэбэчырыр пэлъэщакъым.

Ещанэ увыпІэр кьихьын папщІэ Мурат зэкІэтхьэ ужьу хигъэщІащ Украинэм икІа Попович Виталий, Венгрием щыщ Кришан Саболч, франджы Жаннин Антуан.

- Универсиадэм щезгъэкІуэжа ящэ зэІущІыщыр фІыуэ кьызэ хьулІат, арщхьэкІэ епланэм щыуагъэ щысІэщІэкІати, ар схуэмыгъэзэкІуэжуэр тхуахаа зэманыр иухри, сыкьыхагъэщІащ, - жиІащ зэхьэзэхуэм и ужькІэ Хьэбэчырым. - Псори зи лажьэжьр Іэращ. Нэхъапэм тІэунейрэ Алимли себэнати, сызэрытекІуам сигъэбгъэрыгъуэу кьыщІэкІынущ. Ноби сытекІуэ эфынут, си щыуагъэр мыхъуатэмэ. СыкъхьыасщІа иужькІэ си лъэр зэрыщІэмыхуар зи фІыщІэр си тренер Философенкэ Константинщ. Абы спхигъэкІащ адэкІи нькъэкъуэн зэрыхуейр икІи, мис, жэз медалыр зыІэрыгъэкІ

АДЫГЭ ПСАЛЪЭ

Хъэрычэтыщ1 лэжьыгъэм и Iэнат1эм Къэбэрдей-Балькъэр Республикэм и Президентым игъэува «Илъэсым и предприятэ нэхъыф1» саугъэтхэр къыщ1ухьыным теухуа зэпеуэ ильэс къэс егъэк1уэк1ыным и Iуэхук1э

Къэбэрдей-Балькъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэ

2011 гъэм шыщхьэIум и 4-м *№235-ПП*

Iуэхук1э яхэлъ жыджэрагъыр къал1этын, Къэбэрдей-Балькъэр Республикэм и предприятэ нэхъыф1эр къыщ1ухьэрэ лэжьэк1эм къыхуагъэуэта Iэзагъ нэхъыф1эм эрагъэубГын, экономикэм и Iэнат1э зэмыл1ужьыгъуэхэм щыпэрыт компаниехэр ящ1ухьуэ ик1и къадэлажьэнухэмрэ инвесторхэмрэ зыпащ1эн пащ1э Iэмалыф1эхэр къыхуэгъатхэпщ1ын мурадк1э Къэбэрдей-Балькъэр Республикэм и Правительствэм **унафэ ещ1:**

1. Мы Унафэм щ1ыгъуэр къщ1эн:

хъэрычэтыщ1 лжьыгъэм и Iэнат1эм Къэбэрдей-Балькъэр Республикэм и Президентым игъэува «Илъэсым и предприятэ нэхъыф1» саугъэтхэр кыщ1ыхьыным теухуа зэпеуэ ильэс къэс ирагъэк1уэк1ым теухуа Хабзэр;

хъэрычэтыщ1 лжьыгъэм и Iэнат1эм Къэбэрдей-Балькъэр Республикэм и Президентым игъэува «Илъэсым и предприятэ нэхъыф1» саугъэтхэр кыщ1ыхьыным теухуа зэпеуэ ильэс къэс ирагъэк1уэк1ым кърик1уаэхэр зыугъ6зыкъ комиссэм хэтхэр.

2. Къэбэрдей-Балькъэр Республикэм Экономикэ зыужьыныгъэмрэ сатумк1э и министерствэм (Мусуков А. Т1.) ильэс къэс ирагъэк1уэк1ын хуейщ хъэрычэтыщ1 лжьыгъэм и Iэнат1эм Къэбэрдей-Балькъэр Республикэм и Президентым игъэува «Илъэсым и предприятэ нэхъыф1» саугъэтхэр кыщ1ыхьыным теухуа зэпеуэ ильэс къэс ирагъэк1уэк1ым кърик1уаэхэр зыугъ6зыкъ комиссэм хэтхэр.

2. Къэбэрдей-Балькъэр Республикэм Финансхэмк1э и министерствэм (Бышэн А. А.) Къэбэрдей-Балькъэр Республикэм Экономикэ зыужьыныгъэмрэ сатумк1э и министерствэм ильэс къэс сом мини 150-рэ хухэлъ хуейщ къык1эльык1уэ гъэхэм тещ1ыкъуэ Къэбэрдей-Балькъэр Республикэм хъэрычэтыщ1 мащ1эмрэ курытымрэ зыщегъэжьыным ик1и защ1эгъэкъуэным теухуа республикэ программэм хиубыдэу зэпеуэр иригъэк1уэк1ын папщ1э.

4. Къэбэрдей-Балькъэр Республикэм и Правительствэм и мыпхуэдэ унафэхэм къару ямыIэжу къэлыытэн

«Хъэрычэтыщ1 лжьыгъэм и Iэнат1эм Къэбэрдей-Балькъэр Республикэм и Президентым игъэува «Илъэсым и предприятэ нэхъыф1» саугъэтхэр кыщ1ыхьыным теухуа зэпеуэ ильэс къэс щегъэк1уэк1ыным и Iуэхук1э» 2003 гъэм накъыгъэм и 20-м къыдэк1а №143-ПП-м;

«Хъэрычэтыщ1 лжьыгъэм и Iэнат1эм Къэбэрдей-Балькъэр Республикэм и Президентым игъэува «Илъэсым и предприятэ нэхъыф1» саугъэтхэр кыщ1ыхьыным теухуа зэпеуэ ильэс къэс ирагъэк1уэк1ыным и Iуэхук1э» 2003 гъэм накъыгъэм и 20-м къыдэк1а №143-ПП-м;

«Хъэрычэтыщ1 лжьыгъэм и Iэнат1эм Къэбэрдей-Балькъэр Республикэм и Президентым игъэува «Илъэсым и предприятэ нэхъыф1» саугъэтхэр кыщ1ыхьыным теухуа зэпеуэ ильэс къэс щегъэк1уэк1ыным и Iуэхук1э» 2003 гъэм накъыгъэм и 20-м къыдэк1а №143-ПП-м;

«Хъэрычэтыщ1 лжьыгъэм и Iэнат1эм Къэбэрдей-Балькъэр Республикэм и Президентым игъэува «Илъэсым и предприятэ нэхъыф1» саугъэтхэр кыщ1ыхьыным теухуа зэпеуэ ильэс къэс ирагъэк1уэк1ым кърик1уаэхэр зыугъ6зыкъ комиссэм хэтхэр.

2. Къэбэрдей-Балькъэр Республикэм и Правительствэм и мыпхуэдэ унафэхэм тещ1ыкъуэ зэпеуэр иригъэк1уэк1ын папщ1э.

4. Къэбэрдей-Балькъэр Республикэм и Правительствэм и мыпхуэдэ унафэхэм къару ямыIэжу къэлыытэн

«2006 гъэм щэк1уэгъуэм и 30-м Къэбэрдей-Балькъэр Республикэм и Правительствэм кьищта Унафэ №315-ПП-м зэхъуэк1ыныгъэхэр хэлъхьэным и Iуэхук1э» 2006 гъэм щэк1уэгъуэм и 30-м къыдэк1а №315-ПП-м;

«2003 гъэм накъыгъэм 20-мрэ 2006 гъэм щэк1уэгъуэм и 30-мрэ Къэбэрдей-Балькъэр Республикэм и Правительствэм кьищта Унафэхэу №143-ПП-мрэ №315-ПП-мрэ зэхъуэк1ыныгъэхэр хэлъхьэным и Iуэхук1э» 2007 гъэм щыщхьэIум и 16-м къыдэк1а №211-ПП-м;

«2003 гъэм накъыгъэм и 20-м Къэбэрдей-Балькъэр Республикэм и Правительствэм кьищта Унафэ №143-ПП-м зэхъуэк1ыныгъэхэр хэлъхьэным и Iуэхук1э» 2010 гъэм накъыгъэм и 26-м къыдигъэк1а №109-ПП-м.

5. Мы Унафэр зэрагъэзащ1эм к1элъплъыну къалэн щыщ1ын Къэбэрдей-Балькъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэщ1ым и яп1э къуэдзэ Абрэдж I. Хъ.

Къэбэрдей-Балькъэр Республикэм и Правительствэм и Унафэщ1

ГЕРТЕР Иван

1992 гъэм щыщхьэIум и 14-м курыкъ-абхъаз зауэр къэхъеяуэ щытащ - ди къуэшхэм лъапсэрыхьр къыхуагъэк1уэну, мурад ёзаджэ яц1ат. Абыгъажэ зауэр къыщращ1ыдI эм ди щ1ыхуэр зэрыубыдри Абхъазым сытк1и зыщ1а-гъэк1ущ. Абхъаз лъэпкъым кьатепсыхэ гуэзвэгъуэр дагъэпсыщ1эну Iэщ1э къащтат Къэбэрдей-Балькъэрым и щ1алэ минитIым нэблагъэм. Абыхъэм ящыщу 59-м я псэр щ1атащ1 Абхъазым и щхьэхурытымкIэм. Зауэм1 пщыкIуэм «Абхъазым и Лыхъужьхэр щ1э лъапIэр къыфIащащ1 (5-м зэрыхъэкIуэдауэ).

Щ1ыгъуэ пэкIум къыщопсалъэ жылагъуэ лэжьакIуэ, щIэныгъэм1 Щэныбэ Юрэ.

Абхъаз зауэм хэкIуэдахэр ягу къагъэкIыж

А ЗЭМАНЫМ Абхъазым бийр химыгъэщIамэ, и натIэ хьунур Куржым Осетие Ипщэм хуимурадарт. Ауэ ди къэралым и унафэщIхэр ткIийуэ икIи тегушхуауэ къэуври, зэрыпхъуакIуэхэр псынщIэу я пIэм ирагъэтIысхьажащ. Урысейм Абхъазымрэ Осетие Ипщэмрэ хамэ унафэщIэмыту къызэрихьатэнащ, зэныбжьэгъугъэм, зэдэлажьэныгъэм теухуауэ зэращIылIа зэгурыIуэныгъэхэм кIуэ пэтми зрагъэужь. Абхъазыр зи щхьэ унафэ хуэзыщIыжыф къэралу зэрыз1этеувар къэзыгъэлъагъуэ IуэхуфIхэр абы щызэфIах.

Илъэс 19 дэкIащ абы лъандэрэ... Ауэ ноби ящыгъупщэркъым я ныбжьэгъуэхэм икIи абыхэм я цIэр зытетха, Абхъаз утым ит фэеплъым дех аxэр щызэхуос, хэкIуэдахэр ягу къагъэкIыжу. Абы кьорохьэлIэ зи гъащIэр ди къуэш республикэм и хуитныгъэм щIэзытахэм я Iыхьлыхэри.

ЩыщхьэIуи и 14-м утым щызэхуэсат Абхъазым щызэуахэм я зэгухьэныгъэм и правленэм хэтхэр. Абыхэм я Iуэхур даIыныну зыкъраг1эхьэлIащ властым, жылагъуэ зэгухьэныгъэхэм я лIыкIуэхэр.

КъБР-м щыщу езыхэм я жэрдэмкIэ Абхъазым щызэуахэм я зэгухьэныгъэм и тхэмадэ **Яхэгъауэ Къазбэч** 1992 - 1993 гъэхэм екIуэкIа куржы-абхъаз зауэр, Апсным и текIуэныгъэкIэ ихуам, текIуэ зэхьихьэм кьрихьэлIаxэм фIыщIэ яхуищIри, уэтхъур хуит хуищIащ КъБР-м и Президентым и чэнджэщэгъу **Къумыкъу Борис.**

- Я1пэу мы Рэмэдан мазэ лъапIэм дэтхэнэми фIыгъуэ кьыхудэкIуэну си гуапэщ. Нобэ дигу къэдгъэкIыж Абхъаз Республикэм и нэгу щIэкIа зауэм езыхэм я фIэфIыныгъэкIэ кIуэри ди щIалэхэм - адыгэхэм, къэзакъхэм - абхъазхэм зыщIагъэжьауад, - къыхигъащ1ащ Къумыкъум икIи КъБР-м и Президентым, Правительствэмрэ Парламентымрэ къабгъэдэкIыу Абхъазым и щхьэхуитыныгъэм, и мамырыгъэм зи гуащIэ хэзыльхьа, куржым кърищIыIа зауэм зи псэр щызыта ди щIалэхэр зэращ1ыщ1ыпщ1эну папщ1э къыщ1эхуэсахэм фIыщIэ яхуищIащ.

Куржым Абхъазым иригъэжьIа зауэм япэ махуэхэм щыщIэдзауэ хэта, ди щIалэхэм я уиэтIакIуэу щыта **Щэныбэ Юрэ** а лъхъэхэмэ зыIууа гуГъуехьхэмрэ я щIэныгъэ1амрэ ягу къыгъэкIыжащ.

- Псоми дощIэж 90 гъэхэм и пэхэм куржы зэрыпхъуакIуэхэм Абхъаз Республикэ щIэращIэм лъапсэрыхь зауэ зэрыращIылIауэ щытар икIи илъэсым щIГитГукIэ ди къуэшхэр щхьэхуитныгъэм кьимыкIуэту зэрыщIэбэнар, биир зэрыхъагъэщIар. Ди лъахэгъэу щIалэхэу а зауэм зи псэр щызыгъэтIылъахэм я щIэкIэр тетщ мы дызыбГъэдэт фэеплъм. Щ1ыхуэ зэзыхьэпIэ мы утым щызэхуэс щIалэгъуалэм ираIэгъу, ирыращIэ абыхэм ди къуэш республикэм и щхьэхуитныгъэм папщIэ зи псэ зытахэр, абыхэм я фэеплъым пщIэ хурыращI. Ар гъэсэныгъэм и нэщанэ хъарзынэ.

Нобэрей махуэм теухуауэ УФ-м и къэзакъхэм я зэгухьэныгъэм и атаманым КъБР-м и Президентым кьыхухигъэхьа телеграммэм къеджащ зэIущIэм кърихьэлIа къэзакъхэм я лIыкIуэ **Литвиненкэ Игорь.**

АдэкIэ псалъэ иратащ Къэбэрдей Адыгэ Хасэм и тхьэмадэ, «Адыгэ псалъэ» газетым и редакторэ нэхъыщхьэ **ХьэфIыщIэ Мухьэмэд.**

- Ди къэущхэ, ди щIыпхъуэхэ! Илъэс 19 и пэкIэ Курщхьэпхъуэ щIэныгъэкIэ къэхьэзыуэ щытащ нобэ дигу къэдгъэкIыж зауэр. Абы и пэкIэ тхьэмахуитIкIэ сэ сыщыIат Сыхъум щекIуэкIа Адыгэ-абхъаз дунейпсо фестивалым. Ди къуэшхэм апхуэдэ гуэзвэнгъэ къыхьэкIыжыну, ди щIалэхэр абы хэхуауэ хэт ищIэнт?! Тхылъ гуэр хуейуэ си деж къыщIыхьа Науржан Ибрэхьим абы кIуэну, иужьрейуэ сэлам къызэрихьжу хэт и гупэнт?! Ди къуэш абхъаз лъэпкъым къытепсыхэ гуэзвэзгъэр дагъэпсынщIэну Iэщ1э къэзыщта Къэбэрдей-Балькъэрым и щIалэхэм я фIыгъэкIи Абхъазым текIуэныгъэр къихьащ1 жыпIэкIи, щ1ыуагъэкъым.

Дунейм ехьажа щIалэхэр дэ зэи тщ1ыгъупщэнукъым. Ахэр адыгэм, Урысейм я тхэдэми къыхэнэн хуейщ. Зэи апхуэдэ гуауэ хэремыхъуж!

БлэкIар ящ1ымыгъупщ1ну, апхуэдэ гуауэ зыми къ1ыльмI эсыну, идж1ыпсту республикэм къ1эгъэнап1э фочауэу ц1ыху мамырхэм эратеуэр къ1эзетеувы1эну зэрящ1ыгугъыр къ1ыхагъэщ1ащ1 адыгэ-сэлъахэм. Къ1ахущ1 гулъытэм, щ1алэгъуалэм я къэкIуэнум теухуауэ зэпеуэр пащ1э Къ1Р-м и Президентым ф1щ1э хуащ1ащ.

КъБР-м щIалэгъуалэм я Iуэхуэхэмрэ зэгухьэныгъэхэм ядэлажьэныкIэ и министрым и къалэнхэр зыгъэзащIэ **Пащты Борис** къыхилъхьэри, хэкIуэдахэм я фэеплъым пасэрей хабзэм тетц, зы дакъикъкIэ зэкъуэгъуэ нэужь, къызэхуэсахэм Абхъазым и утымит фэеплъ сыным уда гъэтхъаэр тралъхьащ.

УАРДЭ Жантинэ.

Мы гъэм Джэрмэншык къуажэм и ныбжьыр илъэс 85-рэ ирикъуащ. Дауэ ар кьыщ1эхьыхьар, сыт хуэдэ гъуэгуанэ абы къыкIуар?

Къэбэрдей-Балькъэрым и ЦИК-м 1924 гъэм фокIадэм и 10-м кьыщта унафэм ипкъ иткIэ, Щ1ыхьэлыкъуэ къуажэм эIэпIэхъуэгъэн гъащIэм 146-рэ «ПуащIэ»-кIэ зэджэ щыпIэм 1926 гъэм и гъатхэрэм жылэу щытIысащ, абы пэмыжыжьэу кьыщыт Джэрмэншык Iуащхьэм и цIэри фIащащ.

СОВЕТ властыр щагъэувым, кьулейхэм кьытраха щIыр щыпIэхэм трагуащэрти, ЩэрдэнхэрэАльтэдыкъуэхэрэ яйуэ щыщIэныгъэлыкъуэм гъысат. Ауэ ар кьуажэм километр 30-м нэблагъэкIэ пэжьыжьэт. Щ1ым елэжьыну кIуэжм гъуэгум зэман куэд ящыфIэжкIуэдыкыт. Аращ къыщежьар къуажэ щхьэхуэхэсэр ягъэтIысыным унафэ тещ1ыхьыным и Iуэхур. Апхуэдэ унафэр и гъабжьэу а зэманым жылагъуэ зыбжанэ къыщ1ащ1.

1925 гъэм и бжьыхьэм Къэбэрдей-Балькъэрым щ1ымкIэ и Iуэхущ1апIэм и инженер Попов Николай, Iэпхъуэхэм ящ1ыщу Дзагуэ Хьэжпагуэ, Кьыщокъуэ Мамыт1э, Кушмэн Ибрэхьим, Молэ Алий, Щ1оджэн Iьостэнбэч сымэ жылэр здэт1ысынымр яубзыхурИ, уэрамитIу зэпачащ.

КьыкIэлъыкIуэ гъэм и гъатхэм къуажэр къэт1ысащ. Ахэр унагъуи 154-рэ, щ1ыхуу 743-рэ, лъэпкъыу 54-рэ хьурт. КьыщыIэпхъуа гъэм кьуажэдэсхэм мылъкуу, бы1ыму я1ар мащ1э дыдэщ. Псори зэхэту щыуэ 66-рэ, выуэ 73-рэ, жэму 139-рэ, мэлрэ бжэну 98-рэ, щыщIэу 21-рэ, щкIэуэ 114-рэ, выгуу 36-рэ, щыгуу 40 ябгъэдэтIыауэ аращ, Кьылэр зэрыт1ысыкъым щ1эдыкъым. Бамлъэт, кьуацэ-чыцэтэ, абыхэм я гъэкъэбзэныкъ къаруушхэу т1ехIуэдащ.

Зэ1ыхьлыхэр, зэгъуэнгъуу щытахэр зэгъэсэу т1ысахэщ, зыдэс хьэблэхэм е зым я щIэхэр ф1ащыжурэ («Щэрдэн хьэблэ», «Кьуныжьей», «Лукъцей», «ДаутыкIуей»-м. Мы зэманым жылэр унагъуэ 767-рэ мэхъу, щ1ыхуу 4000 щопсэу.

Кьыщокъуэ Iэдэм, Пщ1ыкIэ щIэ Кьубатий, Хьут1э Хьэжмусэ, Мудрэн Назир, Семэн Билал, Хъ1ат КIэуэ, Кьашырг1эхэ Кулизаррэ Кашифрэ. Ахэр махуэм школым щыгалажьэрт, пщ1ыхьхэм мэкIэрэ щолохэхэгъэм еджэкIэ, тхэкIэ ирагъащIэрт. 1926 гъэм сабийхэр щеджар Нэгъуей Хьисэ и унагъэрэ, кьыкIэлъыкIуэ илъэсым Кьщ1окъуэ Исуф и гуэш пырщ. Япэ егъэджакIуэу щытар Борисов Федорщ, Куэд дэмыкIыу кьуажэдэсхэм я кьарукIэ школ яуэхэри, абы ягъэIэпхъуэжащ. 1936 - 1937 гъэ еджэгъуэм абы и унафэщIу гэжьар Совет Союзым и Лыхъужь хъуа Къардэн Къубатийщ. А зэманым пэщIэдзэ школыр классиф1, 1954 гъэм илъэсипщ1 еджэгIэ ящ1ащ.

1935 гъэм и гъатхэпэм Налшык щекIуэкIа мэкъумэщыщIэхэм я съездым колхозхэтхэм я Уставыр кьыщащ1ащ. Абы хэтащ Джэрмэншыкым и лIыкIуэу Ажий Линэ, Жэрыщ1ы Хьэмид, Апажэ Тат, Балъкъыз ХьэкIуринэ, Дзагуэ Блинэ, Лий Гуагуэ, Кьыщокъуэ Нэкъурэ, МафIэдз Хьэжмусэ, Мы-гъэзэгI Жамырзэ, Щ1оджэн Щэрзэт, ЛIуп Даниил, Хьут1э Хьэжыс1ем сымэ.

Кьуажэм и ныбжьыр илъэс 15 зэрырикъур ягъэIэпIэну зыщ1ыхьыхуагъэхьэщ1ыдзэ Хэкъ зауэшхуэм мамыр гъащIэр кьыхэтрикъуащ. Кьэралыр псэзэпытIъхэпIэ бзаджэм щихуэм, жылэм щ1ыщу щ1али 176-м Iэщ1э кьащтащ. Абы щ1ыгъуэ кьуажэр зэрырыхур ягъэуэ Советым и тхьэмадэ Ажий Мурадин, колхозым и парт организацэм и секретарь Хьэщ1ыкIуей Адэлбий, колхозым и бухгалтер нэхъыщхьэм и кьуэдзэ Соблыр Хьэжмурат, колхозхэт пашэхэу Кьардзнхэ Мусэбэрэ Щ1ийрэ, Соблыр зэкъуэшхуэ Чэлимэт, Тинтэ Мусэ, Щ1ыджьмэ эзшхэу Бий, Залым, Шагьир, Хьалилэ, КIуж зэкъуэшхэу Хьэзешэ, Хьэмт1ыгI, Хьэжсет, Мэзхэ Хьисэрэ Хьидрэ, Хьутатхэ Нанэуэ Жаубгъэрэ, Щ1оджэнхэ Исуф, Мухьэмэтмырзэ, ФIыщIэ, Хьэжсет сымэ. Куэд дэмыкIыу зауэм Iухьащ совет властыр гъэувыным жыджэру хэтахэу МыгъуэгI Жамырзэрэ, Даниилрэ, Мыгъуэгl Жамырзэ фIэжIа къэмынэу, адрей зи цIэ кьитIуахэр хэкIуэдащ. Фронтым кIуа щ1али 176-м ящ1ыщу 95-р кьелакьым, зауэм и мафIэ гъащIэм хисхьащ. Щ1ыхуб3 55-рэ фьзабэу, сабии 119-рэ зеннщ1эу кьнащ.

Я щхьэгъусэхэмрэ я къуэхэмрэ фронтым щ1ыуахьэм, л1ыкIь-фы1ыжьхэр, щ1ыхуб3хэр, сабиIхэр абыхэм я пIэ нуиащ. Пщащэ ныбжьыщIэхэу Жэрыщ1ы Малинэ, Къардэн Жанпагуэ, Молэ Жанпагуэ, Мэз Марусэ, Тау Полэ, Щ1ыджьнэхэ Бабы-щокъуэ Исуфрэ. Дэфтэрхэм кьыщэрыхэщыкIы, 1931 гъэм бадзэуэгъуэм и 25-м ирихьэлIэу колхоз губГуэхэм щ1ыху 326-рэ щ1ылажьэрт.

А зэманым бзыльхуГъэхэр ягъэ жылагъуэ Iуэхуэхэм жыдэкIэ зэрыщ1ыгъуэ. Щ1оджэн Щэрзэт колхозым и правленэм и тхьэмадэм, Балъкъыз Хьэжмурат, Кьуажэ Советым и Iэтащ1ым я къуэдзэхэт, Ажий Щ1эидэт унагъуэ IуэхуэхмкIэ советым и комиссэм, Кьыщокъуэ Нэкъурэ щ1ыхуб3 советым я унафэщ1т.

Колхозыр район зэпеуэхэм къыщ1ыхэжанык1ыу хуежьащ - 1934 гъэм мэкъумэщыщ1эхэм ирагъэкIуэкIа зэхьэзэкуэм бжьыпIэр щиубыдри, Бэракъ Пт1ыжьк зэIэпахьр ахьшэ саугъэт щыгъуэ къыхуагъэфэщащ. Хозяйствэм зэрызнужьым къыдэкIуэу къуажэм и псэукIэри еф1ак1уэрт. 1937 гъэм езым и электростанц иригъэжьащ, унагъэ псоми токъэр яIэрыхьэрт, радиор щ1ылажьэрт. Илъэсым чырбышу мниищ, кхъущ1ыну мин 28-рэ къыщ1ыщIагъэкI завод, щIалэгъуэ гъэжьапIэ, Iэщ1 псэуатьэхэр, колхоз правленэм я къуажэ Советымрэ я унэр, сабий гъэсапIэ, еджапIэ, тыкуэн, нэгъэущIэри яухуат.

Куэд дэмыкIыу къуажэдэс щIалэгъуалэм егъэджакIуэхэр къьхэкIащ. Апхуэдэ Ажийх Сэлэмэнрэ Мыхьутаррэ, Кьашыргъэ Хьэпащ1э, Лiуп Хьэзешэ, Щ1ыджьнэ Кьазджэрий сымэ, нэхъ ныжьыIуэкIэ Тау Борис, Кьыщокъуэ Iэдэм, Пщ1ыкIэ щIэ Кьубатий, Хьут1э Хьэжмусэ, Мудрэн Назир, Семэн Билал, Хъ1ат КIэуэ, Кьашыргъэхэ Кулизаррэ Кашифрэ. Ахэр махуэм школым щыгалажьэрт, пщ1ыхьхэм кIэрэ юлохэхэгъэм еджэкIэ, тхэкIэ ирагъащIэрт. 1926 гъэм сабийхэр щеджар Нэгъуей Хьисэ и унагъэрэ, кьыкIэлъыкIуэ илъэсым Кьщ1окъуэ Исуф и гуэш пырщ. Япэ егъэджакIуэу щытар Борисов Федорщ, Куэд дэмыкIыу кьуажэдэсхэм я кьарукIэ школ яуэхэри, абы ягъэIэпхъуэжащ. 1936 - 1937 гъэ еджэгъуэм абы и унафэщIу гэжьар Совет Союзым и Лыхъужь хъуа Къардэн Къубатийщ. А зэманым пэщIэдзэ школыр классиф1, 1954 гъэм илъэсипщ1 еджэгIэ ящ1ащ.

1935 гъэм и гъатхэпэм Налшык щекIуэкIа мэкъумэщыщIэхэм я съездым колхозхэтхэм я Уставыр кьыщащ1ащ. Абы хэтащ Джэрмэншыкым и лIыкIуэу Ажий Линэ, Жэрыщ1ы Хьэмид, Апажэ Тат, Балъкъыз ХьэкIуринэ, Дзагуэ Блинэ, Лий Гуагуэ, Кьыщокъуэ Нэкъурэ, МафIэдз Хьэжмусэ, Мы-гъэзэгI Жамырзэ, Щ1оджэн Щэрзэт, Лiуп Даниил, Хьут1э Хьэжыс1ем сымэ.

Кьуажэм и ныбжьыр илъэс 15 зэрырикъур ягъэIэпIэну зыщ1ыхьыхуагъэхьэщ1ыдзэ Хэкъ зауэшхуэм мамыр гъащIэр кьыхэтрикъуащ. Кьэралыр псэзэпытIъхэпIэ бзаджэм щихуэм, жылэм щ1ыщу щ1али 176-м Iэщ1э кьащтащ. Абы щ1ыгъуэ кьуажэр зэрырыхур ягъэуэ Советым и тхьэмадэ Ажий Мурадин, колхозым и парт организацэм и секретарь Хьэщ1ыкIуей Адэлбий, колхозым и бухгалтер нэхъыщхьэм и кьуэдзэ Соблыр Хьэжмурат, колхозхэт пашэхэу Кьардзнхэ Мусэбэрэ Щ1ийрэ, Соблыр зэкъуэшхуэ Чэлимэт, Тинтэ Мусэ, Щ1ыджьмэ эзшхэу Бий, Залым, Шагьир, Хьалилэ, КIуж зэкъуэшхэу Хьэзешэ, Хьэмт1ыгI, Хьэжсет, Мэзхэ Хьисэрэ Хьидрэ, Хьутатхэ Нанэуэ Жаубгъэрэ, Щ1оджэнхэ Исуф, Мухьэмэтмырзэ, ФIыщIэ, Хьэжсет сымэ. Куэд дэмыкIыу зауэм Iухьащ совет властыр гъэувыным жыджэру хэтахэу Мыгъуэгl Жамырзэрэ, Даниилрэ, Мыгъуэгl Жамырзэ фIэжIа къэмынэу, адрей зи цIэ кьитIуахэр хэкIуэдащ. Фронтым кIуа щ1али 176-м ящ1ыщу 95-р кьелакьым, зауэм и мафIэ гъащIэм хисхьащ. Щ1ыхуб3 55-рэ фьзабэу, сабии 119-рэ зеннщ1эу кьнащ.

Я щхьэгъусэхэмрэ я къуэхэмрэ фронтым щ1ыуахьэм, л1ыкIь-фы1ыжьхэр, щ1ыхуб3хэр, сабиIхэр абыхэм я пIэ нуиащ. Пщащэ ныбжьыщIэхэу Жэрыщ1ы Малинэ, Къардэн Жанпагуэ, Молэ Жанпагуэ, Мэз Марусэ, Тау Полэ, Щ1ыджьнэхэ Бабы-шэ, Зэрэтин, Хьэщ1ыкIуей Жеиэ сымэ тракторыстымэ зыхуагъэсауэ, жэщ-махуэ ямыIэу губГуэм итт. Нобэрей щIэкIэр Iуэхум трагъэгушхуэу, нартыпIу я къыззрыдIач1 чы матэхэр ящIу, щэмэдж, фIанэ хуэдэхэр ягъэ жану гъэжьакIуэ гупхэм яхэт зи ныбжьыр хэкIуэта нэхъыщхьэIуэ Балъкъыз Мат1э, Къардэн Пт1ий, Мэзыхьэ Ибэ, Лiуп Пт1ий, Борэн Болэт, Мудрэн Тiахуэ, Щ1ыджьнэ Хьуд, нэгъэущIэхэри.

1942 гъэм зэрыпэуэкIуэхэр кьуажэм кьыдыхьащ. Ахэр зэрыдэса мазитIым кьриубыдэу уней мылъкууи колхозым ейуи куэд ягъэкIуэщ1ащ, жылэм и ГЭС-ри, гъавэ хьуманIхэри, бригадэ унэхэри, Iэщ псэуалъэхэри эхакьутащ, Иужьк1э кьэрал кьэпщIакIуэхэм кьратам еоф1ак1уэрт. Хозяйствэм зэрызнужьым къыдэкIуэу кьуажэм и псэукIэри еф1ак1уэрт. 1937 гъэм езым и электростанц иригъэжьащ, унагъэ псоми токъэр яIэрыхьэрт, радиор щ1ылажьэрт. Илъэсым чырбышу мниищ, кхъущ1ыну мин 28-рэ къыщ1ыщIагъэкI завод, щIалэгъуэ гъэжьапIэ, Iэщ1 псэуатьэхэр, колхоз правленэм я къуажэ Советымрэ я унэр, сабий гъэсапIэ, еджапIэ, тыкуэн, нэгъэущIэри яухуат.

Куэд дэмыкIыу къуажэдэс щIалэгъуалэм егъэджакIуэхэр къьхэкIащ. Апхуэдэ Ажийх Сэлэмэнрэ Мыхьутаррэ, Кьашыргъэ Хьэпащ1э, Лiуп Хьэзешэ, Щ1ыджьнэ Кьазджэрий сымэ, нэхъ ныжьыIуэкIэ Тау Борис, Кьыщокъуэ Iэдэм, Пщ1ыкIэ щIэ Кьубатий, Хьут1э Хьэжмусэ, Мудрэн Назир, Семэн Билал, Хъ1ат КIэуэ, Кьашыргъэхэ Кулизаррэ Кашифрэ. Ахэр махуэм школым щыгалажьэрт, пщ1ыхьхэм кIэрэ юлохэхэгъэм еджэкIэ, тхэкIэ ирагъащIэрт. 1926 гъэм сабийхэр щеджар Нэгъуей Хьисэ и унагъэрэ, кьыкIэлъыкIуэ илъэсым Кьщ1окъуэ Исуф и гуэш пырщ. Япэ егъэджакIуэу щытар Борисов Федорщ, Куэд дэмыкIыу кьуажэдэсхэм я кьарукIэ школ яуэхэри, абы ягъэIэпхъуэжащ. 1936 - 1937 гъэ еджэгъуэм абы и унафэщIу гэжьар Совет Союзым и Лыхъужь хъуа Къардэн Къубатийщ. А зэманым пэщIэдзэ школыр классиф1, 1954 гъэм илъэсипщ1 еджэгIэ ящ1ащ.

1935 гъэм и гъатхэпэм Налшык щекIуэкIа мэкъумэщыщIэхэм я съездым колхозхэтхэм я Уставыр кьыщащ1ащ. Абы хэтащ Джэрмэншыкым и лIыкIуэу Ажий Линэ, Жэрыщ1ы Хьэмид, Апажэ Тат, Балъкъыз ХьэкIуринэ, Дзагуэ Блинэ, Лий Гуагуэ, Кьыщокъуэ Нэкъурэ, МафIэдз Хьэжмусэ, Мы-гъэзэгI Жамырзэ, Щ1оджэн Щэрзэт, Лiуп Даниил, Хьут1э Хьэжыс1ем сымэ.

Кьуажэм и ныбжьыр илъэс 15 зэрырикъур ягъэIэпIэну зыщ1ыхьыхуагъэхьэщ1ыдзэ Хэкъ зауэшхуэм мамыр гъащIэр кьыхэтрикъуащ. Кьэралыр псэзэпытIъхэпIэ бзаджэм щихуэм, жылэм щ1ыщу щ1али 176-м Iэщ1э кьащтащ. Абы щ1ыгъуэ кьуажэр зэрырыхур ягъэуэ Советым и тхьэмадэ Ажий Мурадин, колхозым и парт организацэм и секретарь Хьэщ1ыкIуей Адэлбий, колхозым и бухгалтер нэхъыщхьэм и кьуэдзэ Соблыр Хьэжмурат, колхозхэт пашэхэу Кьардзнхэ Мусэбэрэ Щ1ийрэ, Соблыр зэкъуэшхуэ Чэлимэт, Тинтэ Мусэ, Щ1ыджьмэ эзшхэу Бий, Залым, Шагьир, Хьалилэ, КIуж зэкъуэшхэу Хьэзешэ, Хьэмт1ыгI, Хьэжсет, Мэзхэ Хьисэрэ Хьидрэ, Хьутатхэ Нанэуэ Жаубгъэрэ, Щ1оджэнхэ Исуф, Мухьэмэтмырзэ, ФIыщIэ, Хьэжсет сымэ. Куэд дэмыкIыу зауэм Iухьащ совет властыр гъэувыным жыджэру хэтахэу Мыгъуэгl Жамырзэрэ, Даниилрэ, Мыгъуэгl Жамырзэ фIэжIа къэмынэу, адрей зи цIэ кьитIуахэр хэкIуэдащ. Фронтым кIуа щ1али 176-м ящ1ыщу 95-р кьелакьым, зауэм и мафIэ гъащIэм хисхьащ. Щ1ыхуб3 55-рэ фьзабэу, сабии 119-рэ зеннщ1эу кьнащ.

Я щхьэгъусэхэмрэ я къуэхэмрэ фронтым щ1ыуахьэм, л1ыкIь-фы1ыжьхэр, щ1ыхуб3хэр, сабиIхэр абыхэм я пIэ нуиащ. Пщащэ ныбжьыщIэхэу Жэрыщ1ы Малинэ, Къардэн Жанпагуэ, Молэ Жанпагуэ, Мэз Марусэ, Тау Полэ, Щ1ыджьнэхэ Бабы-

● Прохладнэ куей

И кIэм нагъэблагъэ

«2011 - 2015 гъэхэм КъБР-м терроризымырэ экстремизмырэ профилактикэ зэрыщащ1ынур» республикэ программэ хэхам зэрыщ1ыубзыхуам тету, полицэм и участковэ уполномоченнэхэм я пунктхэр районым и жылагъуэхэм зэуIуу щ1ызэрагъэпэщ1ыж.

НОБЭРЕЙ зэманым хуэфащэу ирагъэфIакIуэ а Iуэхущ1апIэхэм республикэ бюджетым щ1ыщу сом мелуани 4-рэ мин 79-рэ хухахащ. АбыкIэ гъущ1ыбжэхэр, щхьэгъубжащ1ыб хъархэр, домофонхэр, видеокIэ зэрыкIэлъыплъ Iэмэпсымэхэр хагъэуващ, унэльащIэхэр кьащэхуащ, инженер коммуникацэхэр яхъуэжащ, пщIант1эхэм зэздыгъэхэр щыф1адзащ. Пункт 18-м щ1ыщу 16-р кьызыхуэтыншэу зэрагъэпэщ1ыжащ, адреиIэри мы тхьэмахуэ зэхуакум яхуибудэу зыхуей хуагъэзэнущ.

ЛУПIРЁВЭ Ириндж.

● КъБР-м и Къэралыгъуэр илъэс 90 щрикъум ирихьэлIэу

Джэрмэншыкым и дыгъуасэмрэ и нобэмрэ

щокъуэ Исуфрэ. Дэфтэрхэм кьыщэрыхэщыкIы, 1931 гъэм бадзэуэгъуэм и 25-м ирихьэлIэу колхоз губГуэхэм щ1ыху 326-рэ щ1ылажьэрт.

А зэманым бзыльхуГъэхэр ягъэ жылагъуэ Iуэхуэхэм жыдэкIэ зэрыщ1ыгъуэ. Щ1оджэн Щэрзэт колхозым и правленэм и тхьэмадэм, Балъкъыз Хьэжмурат, Кьуажэ Советым и Iэтащ1ым я къуэдзэхэт, Ажий Щ1эидэт унагъуэ IуэхуэхмкIэ советым и комиссэм, Кьыщокъуэ Нэкъурэ щ1ыхуб3 советым я унафэщ1т.

Колхозыр район з

АДЫГЭ ПСАЛЪЭ

●Ди псэльэгъуэр

БАЦЭЖЬ Мухьэмэд-Хъер: «Лъэ быдэкІэ щІым тетыфыр и Хэку исыжырщ»

Бацэжь Мухьэмэд-Хъер ящыщу Иорданым нэхь цІэрыІуэ дыдэу ис адыгэхэм - и щІэныгъэкІи, и пщэрылькІи, зэрпхэ кулькыкуэмкІи. Ар философие щІэныгъэхэм я докторщ, Иорданым и университет зыбжанэм я декану, ректорым и кІуэцІыр, ректорым и кьалэныгъэм и гъэсакІуэ. Бацэжьыр зэфІэкІыщхуэ зиІэ политикщ - ар щэнеІрэ хахащ Иорданым и министру, сенатору щыта. А псом кьадэжь у, Мухьэмэд-Хъер к омитет, федерацІэ, комиссэ, совет куэд дыдэм я унафэщІу лэжащ. И щІалэгъуэм Иорданым и басетбол командэм и капитану, нужькІэ абы и тренер нэжыщхьэ. Иордан Олимп комитетым и тхьэмадэу щытащ. ЩІэныгъэм, спортым зегъэужьыным хэлъхьэныгъэ ин дыдэ зэрыхуищІам, жылагъуэ лэжьыгъэм, щалэгъуэрэ гъэсэным жыджэру зэрыхэсым папщІэ, къэралым орден зыбжанэ кьыхуигъэфэщащ.

Пенсэм зрыкІуэрэ Мухьэмэд-Хъер и зэфІэкІ псор ирехьэлІэ адыгэхэм я щэнхабзэр, я хабзэр, я тхыдэр джыным. Абы тхыль зыхьІуІ щыІ адыгэхэм Иорданым щыпсэу адыгэхэм ятеухуауэ. Ильэс зыбжанэ и пэкІэ тхын нухыр и гъащІэм щыпсэлъхьэ зыдэу кьилытэ лэжьыгъэшхуэр - Адыгэ тхыдэм и щІэнгъуаззэр. Ильэс мин зыбгъупщІ кьызэщІэзыбыдэу а лэжьыгъэр 2009 гъэм Амман кьыщыдэкІащ напэкІуэцІ 5200-рэ зыдэт тхылымрэ хьуурэ. Иджыблагъэ Мухьэмэд-Хъер дырадамрэ щІэныгъэ зыщІэ зыбжанэмэ жІуат къыриттащ.

- Мухьэмэд-Хъер, псом ящэу уи унагъэуэр дыбгъэщІыхуамэ ди гуапэ т.

- Сэ сыкъыщалъхуар Сириеращ. Си къуэшитІыр кьэхъуа нэужь, си ныбжькІи ильэс блым ипу Иорданым дыкьэІэпхьуэжри, абы школым сыщІэтІысхьащ. СыкІэхьысхькІа лъэпкъым и гугъу пщІымэ, си адэр кьэзыльхужьакэр Абей кьужьам (Уро жьайм) иІэпхъуклащ. Си анэр Батырдэгухэ ящІ. Зы щІалэрэ зы хъыджэбзрэ сиІэщ - Нартрэ Тамарэрэ. ТІури унагъэщ. Си щІалэр Хъэрпыт Эмиратхэм щопсэу у, лжьыбгъэ хьарзынэ иІэу. Си бынхэм я анэр Кьандурхэ ящхьщ.

Щколыр кьэзуха нэужь, 1954 гъэм ЩІэныгъэхэмкІэ министерствэм Мысырым (Египетым) ежакІэу сигъэхІу ащ спортым сыхуэдекІуэ. Абы илъэсибликІэ сыщыІэуэ сыкъэкІэужри, си щІэныгъэм адэкІи хэзгъэхьэуну Америкэм сыкІуащ.

- Америкэм ущыщедекІэ, хьэрыпІыбзэм нэмыщІ, инджылызыбзэри фІыуэ пщІэ кьыщІэкІынщ.

- СощІэ. Адыгэбзэри сощІэ мыІейуэ. Абы нэмыщІкІэ, нэмыщбзэм, ермэлыбзэм сропсэльэф. Абыхэм садэлажьэрэ сщІа хьуащ.

- Ар и ІэшІагъэу уи щІэныгъэу щыщымытКІэ, адыгэм я тхыдэр птхыжьныкъуи уи акьылыр дауэ хуэІэу, абы яужь щхьэ уиха?

- Мысырым сыщеджэну сыщыкІуам, цыхъ згъэ оу зыкъуэкэр хьыдэпущІэ т, дэнэ уикІкІа жаІэрти. Сэ срипагэу жжеІэрт сыадыгащ, сыщэрджэщ жысІэрти. СщІэртэкъым «шэрджэх» псалъэм абыхъэм я дежІ ещІ кьыщрахьу. КьыхэзрыщІэкІамІэ, сыт мыхъуманщІэу я щхьэ кьриюуам, бэлъхьу зыхэхуауэ хъуари щэрджэх мамлюкхэм я эзрачу жаІэурэ, я цыхуэхэм щэрджэхэм ящІыжу, я цыхуэхэм щэрарат. Апхуэдизу кьых уэдэслашхэхэрти, джэд кьуиІ нэгъ унэ адыгэ джэщІ хужьжэрт мыхъумыщІагъэ зыщІа иригъэхьІапІ, щэрджэхэм ирагъэщхьрт, цІапІагъ гуэр кьхэуауэ, арт зыкІэралъхьэр адыгэ рзат. Мыр дау э, адыгэр игъащІэм апхуэдизу щытакьым, нэмыс хэлъу, и щхьэм пщІэ хуищІыжу кІоГъуэгурыкІуэ жысІэри, зэхэсхэр си щхьэм ихьащ.

Абдеж кьыщыщІэздэзри зэхуэсхьсу щІэздзащ адыгэ тхыдэм, адыгэхэм ятеухуа тхыльхэр. Мамлюкхэр зищІысми сыщытрыкІэжьхьэ зыщІэсу фІыуэ, ари зэзгъэщІащ. Мысырым сыкинкІыжьа нэужь, кьэрал кудэ кьыІэзэхсКІухьхьи хуеІ хъыжьи си гъжьыгъэм пылщІауэ. Дзнэ сыкІуами, сыадыгэщ жжеІамэ, сыт ар зищІысыр, тхыгъэ фиІэ, тхыдэ фиІэ жаІэрти кьыІэуэщІыртт Абы нэхъри кьыІэзэщІигъэпльащ адыгэ тхыдэр тхьыжьным теухуауэ сщІа мурадыр Іэмал имыІэу гъэзэщІэн зэрыхуеІр. 2003 гъэм, Адыгэхэм я щыгъуэ махуэм щхьэкІэ дыдэ зэхуэсауэ, а Іуэхур кьэтІэгъэпльажьэм. АрщхьэкІэ, зым зы жиІэу, адрейм нэгъуэщІ жиІэу, ди Іуэху еплыкІэр зэтехуэрэтэкьым. Сэ тхьыль куэд зеджат Мысырми, Тыркуми, Европэм кьэралхэми щатхаун, Урысейм нэхъри мынэхъ мащІэу Инджкьылэзми, Франджьыми, Тыркуми лей кьыІэзэрдахэр жысІэрт. Ар адрейхэм кьыскъуадэрэтэкьым, пэжжьым жаІэрти. Зэн ди акьыл зы зыуакьым, куэдрэ дызэныкьуэкьуами. ИтІанэ, мыр мыпхуэдизу хьунукьым, сэ сетІысхьІэнщІ сыщІэзыщ жысІэри сегупсысащ. Ар 2004 гъэрат. Абы и ужькІэ, дэнэ кьэрал сыкІуами, адыгэм теухуауэ зІыуэту хьуар зэхэсхьэсащ, хэт зэрытхьІулІу, хэти сурэт трезгъэхъуэ. Урысей архивым документ миным щІигъу кІыцІызэІуэтащ, мыбдеж щІэ си унэкьуащхэр кьыз дэпэнкІуэ у. Интернетми куэд дыдэ кьисхащ. Ахэр хэсхьхьэщ ильэс тІощІ хуэдизкІэ зэхуэсхьэсхэрэ, лэжьапІэм сеуэжІащ. Кьызыхьсхьынур си куэд щхьэпІэ, ахэр бзэ тІощІ хуэдизкІэ тхат, езыхэр тхыгъэ минипІпІэр щитхуи щІигъури, а псор акьылкІэ кьызэщІэпкьуэу зэбгъэзэхуэныр Іуэху тынш щыкІуу пхужьІэнутэкъым.

- Ар и ІэшІагъэу уи щІэныгъэу щыщымытКІэ, адыгэм я тхыдэр птхыжьным уи акьылыр дауэ хуэІэу, абы яужь щхьэ уиха?

- Мысырым сыщеджэну сыщыкІуам, цыхъ згъэ оу зыкъуэкэр хьыдэпущІэ т, дэнэ уикІкІа жаІэрти. Сэ срипагэу жжеІэрт сыадыгащ, сыщэрджэщ жысІэрти. СщІэртэкъым «шэрджэх» псалъэм абыхъэм я дежІ ещІ кьыщрахьу. КьызэрыщІэкІамІэ, сыт мыхъумыщІагъэ я щхьэ кьриюуам, бэлъхьу зыхэхуауэ хъуари щэрджэх мамлюкхэм я зэрачу жаІэурэ, я цыхуэхэм щэрджэхэм ящІыжу, я цыхуэхэм щэрарат. Апхуэдизу кьых уэдэслашхэхэрти, джэд кьуиІ нэгъ унэ адыгэ джэщІ хужьжэрт мыхъумыщІагъэ зыщІа иригъэхьІапІ, щэрджэхэм ирагъэщхьрт, цІапІагъ гуэр кьхэуауэ, арт зыкІэралъхьэр адыгэ рзат. Мыр дау э, адыгэр игъащІэм апхуэдизу щытакьым, нэмыс хэлъу, и щхьэм пщІэ хуищІыжу кІоГъуэгурыкІуэ жысІэри, зэхэсхэр си щхьэм ихьащ.

Абдеж кьыщыщІэздэзри зэхуэсхьсу щІэздзащ адыгэ тхыдэм, адыгэхэм ятеухуа тхыльхэр. Мамлюкхэр зищІысми сыщытрыкІэжьхьэ зыщІэсу фІыуэ, ари зэзгъэщІащ. Мысырым сыкинкІыжьа нэужь, кьэрал кудэ кьыІэзэхсКІухьхьи хуеІ хъыжьи си гъжьыгъэм пылщІауэ. Дзнэ сыкІуами, сыадыгэщ жжеІамэ, сыт ар зищІысыр, тхыгъэ фиІэ, тхыдэ фиІэ жаІэрти кьыІэзэщІигъэпльащ адыгэ тхыдэр тхьыжьным теухуауэ сщІа мурадыр Іэмал имыІэу гъэзэщІэн зэрыхуеІр. 2003 гъэм, Адыгэхэм я щыгъуэ махуэм щхьэкІэ дыдэ зэхуэсауэ, а Іуэхур кьэтІэгъэпльажьэм. АрщхьэкІэ, зым зы жиІэу, адрейм нэгъуэщІ жиІэу, ди Іуэху еплыкІэр зэтехуэрэтэкьым. Сэ тхьыль куэд зеджат Мысырми, Тыркуми, Европэм кьэралхэми щатхаун, Урысейм нэхъри мынэхъ мащІэу Инджкьылэзми, Франджьыми, Тыркуми лей кьыІэзэрдахэр жысІэрт. Ар адрейхэм кьыскъуадэрэтэкьым, пэжжьым жаІэрти. Зэн ди акьыл зы зыуакьым, куэдрэ дызэныкьуэкьуами. ИтІанэ, мыр мыпхуэдизу хьунукьым, сэ сетІысхьІэнщІ сыщІэзыщ жысІэри сегупсысащ. Ар 2004 гъэрат. Абы и ужькІэ, дэнэ кьэрал сыкІуами, адыгэм теухуауэ зІыуэту хьуар зэхэсхьэсащ, хэт зэрытхьІулІу, хэти сурэт трезгъэхъуэ. Урысей архивым документ миным щІигъу кІыцІызэІуэтащ, мыбдеж щІэ си унэкьуащхэр кьыз дэпэнкІуэ у. Интернетми куэд дыдэ кьисхащ. Ахэр хэсхьхьэщ ильэс тІощІ хуэдизкІэ зэхуэсхьэсхэрэ, лэжьапІэм сеуэжІащ. Кьызыхьсхьынур си куэд щхьэпІэ, ахэр бзэ тІощІ хуэдизкІэ тхат, езыхэр тхыгъэ минипІпІэр щитхуи щІигъури, а псор акьылкІэ кьызэщІэпкьуэу зэбгъэзэхуэныр Іуэху тынш щыкІуу пхужьІэнутэкъым.

- НтІэ, апхуэдизу лэжьыгъэм уи закьуэу упэльэщ хьэмэрэ дэІэпыкьуэгъу уиІа?

- Чэнджэщэгъу гуэрхэр сиІащ. ТІу дыхьэрамэ, куэдрэ тхуэуэкьнутэкьым, щы дыхьуамэ, нэхьыбжэрэ делІэлІэнут е дызэгурыІмыІуэку дызэбгъэдэжьыжнут. Ауэ ахьшэжь зыкъыкъщІагъэкъуэ си ныбжьэгъу гуэрхэми, Адыгэ Хасэми, Амман и Іэтащхьэми (абы и анэр адыгэщ), щнэхабзэмкІэ министерствэми, нэхъуэщІ эмиІ. Тхыльхэм текІуэдзкІи и Іыхьэ щанэм хуэдизыр абыхэм схуэзэахьащ, кьэнар сэ хэслъхьэжащ.

Тхыльыр зы мин хІуэ ХьэкІэ дзэгъэкІати, дыхуейщ жызыІэу Іуэ хьуам яхуэзгъэщащ: хамэ кьэралхэм щыпсэухэми, Иорданым щыпсэухэми, Иордан и къэралыгъуэм и ирагъэщхьрт, цІапІагъ гуэр кьхэуауэ, арт зыкІэралъхьэр адыгэ рзат. Мыр дау э, адыгэр игъащІэм апхуэдизу щытакьым, нэмыс хэлъу, и щхьэм пщІэ хуищІыжу кІоГъуэгурыкІуэ жысІэри, зэхэсхэр си щхьэм ихьащ.

Абдеж кьыщыщІэздэзри зэхуэсхьсу щІэздзащ адыгэ тхыдэм, адыгэхэм ятеухуа тхыльхэр. Мамлюкхэр зищІысми сыщытрыкІэжьхьэ зыщІэсу фІыуэ, ари зэзгъэщІащ. Мысырым сыкинкІыжьа нэужь, кьэрал кудэ кьыІэзэхсКІухьхьи хуеІ хъыжьи си гъжьыгъэм пылщІауэ. Дзнэ сыкІуами, сыадыгэщ жжеІамэ, сыт ар зищІысыр, тхыгъэ фиІэ, тхыдэ фиІэ жаІэрти кьыІэзэщІигъэпльащ адыгэ тхыдэр тхьыжьным теухуауэ сщІа мурадыр Іэмал имыІэу гъэзэщІэн зэрыхуеІр. 2003 гъэм, Адыгэхэм я щыгъуэ махуэм щхьэкІэ дыдэ зэхуэсауэ, а Іуэхур кьэтІэгъэпльажьэм. АрщхьэкІэ, зым зы жиІэу, адрейм нэгъуэщІ жиІэу, ди Іуэху еплыкІэр зэтехуэрэтэкьым. Сэ тхьыль куэд зеджат Мысырми, Тыркуми, Европэм кьэралхэми щатхаун, Урысейм нэхъри мынэхъ мащІэу Инджкьылэзми, Франджьыми, Тыркуми лей кьыІэзэрдахэр жысІэрт. Ар адрейхэм кьыскъуадэрэтэкьым, пэжжьым жаІэрти. Зэн ди акьыл зы зыуакьым, куэдрэ дызэныкьуэкьуами. ИтІанэ, мыр мыпхуэдизу хьунукьым, сэ сетІысхьІэнщІ сыщІэзыщ жысІэри сегупсысащ. Ар 2004 гъэрат. Абы и ужькІэ, дэнэ кьэрал сыкІуами, адыгэм теухуауэ зІыуэту хьуар зэхэсхьэсащ, хэт зэрытхьІулІу, хэти сурэт трезгъэхъуэ. Урысей архивым документ миным щІигъу кІыцІызэІуэтащ, мыбдеж щІэ си унэкьуащхэр кьыз дэпэнкІуэ у. Интернетми куэд дыдэ кьисхащ. Ахэр хэсхьхьэщ ильэс тІощІ хуэдизкІэ зэхуэсхьэсхэрэ, лэжьапІэм сеуэжІащ. Кьызыхьсхьынур си куэд щхьэпІэ, ахэр бзэ тІощІ хуэдизкІэ тхат, езыхэр тхыгъэ минипІпІэр щитхуи щІигъури, а псор акьылкІэ кьызэщІэпкьуэу зэбгъэзэхуэныр Іуэху тынш щыкІуу пхужьІэнутэкъым.

- Адыгэ тхыдэм уэделэжьыным, нэхъ тщІыгъуэн дыщэ кьыщІыхуауэ сыт урихьІа?

- Нэхъ тщІыгъуэн кьыскъуадэрщІэр хабзэ тхуэ, ди кьэфэ хэр дахэу, дылэжьакІуэ-шхуэу даззрахэтымкІэщ. Нэхьыбзэ ящІэрыкьым тхыдэшхуэ, щэнхабзэшхуэ, щІэныгъэ дызэриІэр. Ар яфІэгъэщІэгъуэн хъуащ. Тхыльым кьеджа нэужь, кьэрпхэм сыкъыщІэкІ хуейуэ, ар ящІыжу. СыкърашэкІыуэр щІыхуэ зэми. Тхыльхэм кьыщІэкІынщ. Мысырым сыкинкІыжьа нэужь, кьэрал кудэ кьыІэзэхсКІухьхьи хуеІ хъыжьи си гъжьыгъэм пылщІауэ. Дзнэ сыкІуами, сыадыгэщ жжеІамэ, сыт ар зищІысыр, тхыгъэ фиІэ, тхыдэ фиІэ жаІэрти кьыІэзэщІигъэпльащ адыгэ тхыдэр тхьыжьным теухуауэ сщІа мурадыр Іэмал имыІэу гъэзэщІэн зэрыхуеІр. 2003 гъэм, Адыгэхэм я щыгъуэ махуэм щхьэкІэ дыдэ зэхуэсауэ, а Іуэхур кьэтІэгъэпльажьэм. АрщхьэкІэ, зым зы жиІэу, адрейм нэгъуэщІ жиІэу, ди Іуэху еплыкІэр зэтехуэрэтэкьым. Сэ тхьыль куэд зеджат Мысырми, Тыркуми, Европэм кьэралхэми щатхаун, Урысейм нэхъри мынэхъ мащІэу Инджкьылэзми, Франджьыми, Тыркуми лей кьыІэзэрдахэр жысІэрт. Ар адрейхэм кьыскъуадэрэтэкьым, пэжжьым жаІэрти. Зэн ди акьыл зы зыуакьым, куэдрэ дызэныкьуэкьуами. ИтІанэ, мыр мыпхуэдизу хьунукьым, сэ сетІысхьІэнщІ сыщІэзыщ жысІэри сегупсысащ. Ар 2004 гъэрат. Абы и ужькІэ, дэнэ кьэрал сыкІуами, адыгэм теухуауэ зІыуэту хьуар зэхэсхьэсащ, хэт зэрытхьІулІу, хэти сурэт трезгъэхъуэ. Урысей архивым документ миным щІигъу кІыцІызэІуэтащ, мыбдеж щІэ си унэкьуащхэр кьыз дэпэнкІуэ у. Интернетми куэд дыдэ кьисхащ. Ахэр хэсхьхьэщ ильэс тІощІ хуэдизкІэ зэхуэсхьэсхэрэ, лэжьапІэм сеуэжІащ. Кьызыхьсхьынур си куэд щхьэпІэ, ахэр бзэ тІощІ хуэдизкІэ тхат, езыхэр тхыгъэ минипІпІэр щитхуи щІигъури, а псор акьылкІэ кьызэщІэпкьуэу зэбгъэзэхуэныр Іуэху тынш щыкІуу пхужьІэнутэкъым.

- Ар и ІэшІагъэу уи щІэныгъэу щыщымытКІэ, адыгэм я тхыдэр птхыжьным уи акьылыр дауэ хуэІэу, абы яужь щхьэ уиха?

- Мысырым сыщеджэну сыщыкІуам, цыхъ згъэ оу зыкъуэкэр хьыдэпущІэ т, дэнэ уикІкІа жаІэрти. Сэ срипагэу жжеІэрт сыадыгащ, сыщэрджэщ жысІэрти. СщІэртэкъым «шэрджэх» псалъэм абыхъэм я дежІ ещІ кьыщрахьу. КьызэрыщІэкІамІэ, сыт мыхъумыщІагъэ я щхьэ кьриюуам, бэлъхьу зыхэхуауэ хъуари щэрджэх мамлюкхэм я зэрачу жаІэурэ, я цыхуэхэм щэрджэхэм ящІыжу, я цыхуэхэм щэрарат. Апхуэдизу кьых уэдэслашхэхэрти, джэд кьуиІ нэгъ унэ адыгэ джэщІ хужьжэрт мыхъумыщІагъэ зыщІа иригъэхьІапІ, щэрджэхэм ирагъэщхьрт, цІапІагъ гуэр кьхэуауэ, арт зыкІэралъхьэр адыгэ рзат. Мыр дау э, адыгэр игъащІэм апхуэдизу щытакьым, нэмыс хэлъу, и щхьэм пщІэ хуищІыжу кІоГъуэгурыкІуэ жысІэри, зэхэсхэр си щхьэм ихьащ.

Абдеж кьыщыщІэздэзри зэхуэсхьсу щІэздзащ адыгэ тхыдэм, адыгэхэм ятеухуа тхыльхэр. Мамлюкхэр зищІысми сыщытрыкІэжьхьэ зыщІэсу фІыуэ, ари зэзгъэщІащ. Мысырым сыкинкІыжьа нэужь, кьэрал кудэ кьыІэзэхсКІухьхьи хуеІ хъыжьи си гъжьыгъэм пылщІауэ. Дзнэ сыкІуами, сыадыгэщ жжеІамэ, сыт ар зищІысыр, тхыгъэ фиІэ, тхыдэ фиІэ жаІэрти кьыІэзэщІигъэпльащ адыгэ тхыдэр тхьыжьным теухуауэ сщІа мурадыр Іэмал имыІэу гъэзэщІэн зэрыхуеІр. 2003 гъэм, Адыгэхэм я щыгъуэ махуэм щхьэкІэ дыдэ зэхуэсауэ, а Іуэхур кьэтІэгъэпльажьэм. АрщхьэкІэ, зым зы жиІэу, адрейм нэгъуэщІ жиІэу, ди Іуэху еплыкІэр зэтехуэрэтэкьым. Сэ тхьыль куэд зеджат Мысырми, Тыркуми, Европэм кьэралхэми щатхаун, Урысейм нэхъри мынэхъ мащІэу Инджкьылэзми, Франджьыми, Тыркуми лей кьыІэзэрдахэр жысІэрт. Ар адрейхэм кьыскъуадэрэтэкьым, пэжжьым жаІэрти. Зэн ди акьыл зы зыуакьым, куэдрэ дызэныкьуэкьуами. ИтІанэ, мыр мыпхуэдизу хьунукьым, сэ сетІысхьІэнщІ сыщІэзыщ жысІэри сегупсысащ. Ар 2004 гъэрат. Абы и ужькІэ, дэнэ кьэрал сыкІуами, адыгэм теухуауэ зІыуэту хьуар зэхэсхьэсащ, хэт зэрытхьІулІу, хэти сурэт трезгъэхъуэ. Урысей архивым документ миным щІигъу кІыцІызэІуэтащ, мыбдеж щІэ си унэкьуащхэр кьыз дэпэнкІуэ у. Интернетми куэд дыдэ кьисхащ. Ахэр хэсхьхьэщ ильэс тІощІ хуэдизкІэ зэхуэсхьэсхэрэ, лэжьапІэм сеуэжІащ. Кьызыхьсхьынур си куэд щхьэпІэ, ахэр бзэ тІощІ хуэдизкІэ тхат, езыхэр тхыгъэ минипІпІэр щитхуи щІигъури, а псор акьылкІэ кьызэщІэпкьуэу зэбгъэзэхуэныр Іуэху тынш щыкІуу пхужьІэнутэкъым.

- Мысырым сыкІуакьэ тхыльыр?

- НтІэ. Езгъэхьри, си гур згъэзэгъащ. Абы адыгэу мин 250-рэ хуэдизу щыІащ, зыгъэадыгэрэ ящІащ, абаэзэ эри мин 40 мэжьу. Абаэз хасэм тхьэмадэ яІащ, Абаэз Щэмил жаІэри, ильэс 80 хьууэ. Абы деж сыкІуэри зэзгъэщІыхуащ, тхьыльри ещІ, адыгэхэм я щатхаун. Абы хуабжьу кьиІэщІыхаущ, ИужькІэ кьыдэлъэІури, Иорданым щыщ адыгэ кьэфакІуэр яхуэзгъэщащ, ди хьыджэбзи нысэ ящІри, джэгушІуэ яхуэтщІащ.

- Дэ хьыбар зэрытщІэмкІэ, Ливиеми адыгэ исщ. Абы сыт хэпщІыкІэ?

- Сыщыгъуэзэщ абыи. Дэ хасэ щхьэхуэ диІэщ адыгэхэмэ-рэ хьэрпІэхэмэ-рэ яку дэлъ зэпыщІэныгъэхэр егъэфІэжкІуэным, абыхэм яку кьыгъэ кьыдэмыхьэныным телажьэу. Абыхэм ящыщу нэрыбгэ тІощІым щинГу Ливием и чиф-щІым иригъэблагъэри, а кьэралым щыІащ. Абы щыгъуэ си тхыльри здахьри Кьаддафи ираташ. Абы адыгэхэр фІыуэ ецІыху.

Ливием кьалэщІыгъуэу щыІэщ адыгэхэр дэсу. Езых э зэрыжьакІэмкІэ, я бжьыгъэ мин 60-м нос. Дауэ ахэр абы кьызэрыщхутэр жыпІэмэ, мамлюкхэм я пащтыхьыгъу зэт ракьутэу адыгэхэр Мысырым ирахуа нэужь, япэ щыкІэ ахэр Суданым щетІысэкащ. Египетым ухуэнатэ зиІэу куэд дыдэ зэрыщащІам ещхьыкьабзэу, адыгэ тхьэмадэхэм Суданим дЬэужьыжьэ кьыщагъэнащ. ЖыпІэ хьунущ а кьэралым я кьалащхьэр зыухуар адыгэхэрэ, нэгъуэщІ кьалипЛи абы щыІагъуэ у.

ИужькІэ адыгэхэр Ливием Іэпхъуащ. Я бзэр ящыгъупщжами, зэрыядыгэр ящІэжу, зэрыйІыгъыу мэпсэу. Хасэ кьызэрагъэпэщащ, адыгэбзэ егъэзэжнуц жаІати, дадэрыкьыкуэу дызэпсалъэ. Сэри сахьхьэу я псэукІэр зэзгъэлъагъуну си мурадщ.

Адыгэхэр щопсэу Иракми. Кавказым ящІэхэм щыщу абы-хэм я гъусэщ дагъыстанхэмрэ щэшэнхэмрэ. Зэгъусэуи зы хасэ яІэщ. НэхьапэкІэ уЗбэкэрэ, адыгэхэм Иракым щагъэхьащ и гугъу пщІымэ, нэхъ тхьэмадэшхуэу Багдад дэсахэм адыгэ тІощІ хуэдизи яхэтащ. Ахэр псорп итщ си тхыльым. Адыгэхэр зІыуэтэр - кьалэ цыкІу щыІэщ Палестинэм тенджьиз Іуфэм Іуту, Аккэ и цІэу. Абы сыН дэтщ. А сыным мыпхуэдэу тетхащ: адыгэ лЬыкъуэ Кьаджэнэ и дзэр щыгъуэу 1291 гъэм мыбы кьыдыьхэрп, жорэхьэу къэнэжар зэтрикІащ, зыгІщІ нэхъ кьэмынэу, а зыгІщІри мыбдеж щыщІэпхъуэжащ. Абы нэхьрэ нэхъ гъэщІэгъуэнныжи кьэзгъэуташ. Адыгэхэм кьэралыгъуэ яІэу, зэкъуэувэу зы хуауэ щытакьым ящхэм щыгъуэ жаІэ ящыныкьуэхэм.

Пэж-кьым ар. Сэ кьэзгъуэтыжьажэм хэтщ адыгэхэм 12-рэ кьэралыгъуэ яІаУэ. Синдхэм я деж кьэщыщІедзэ абы.

- Адыгэщхэм я кьежьапІэу ябж Инал Мысырым щыкІыжри мыбы кьэкІуэжауэ кьалъыхьэ? Ауэ абыкІэ тегъэщІапІэ нэхъыщхьэу кьахьыр ІуэрыпІуатэращ. Ауэ хэ зыкъуэкІ ящІ?

- Сыздэжь куэдым хэтщ Инал и Іуэхур. Сэ сыІэрепльымкІэ, мыпхуэдизу ди зэрещІыгъ. Фирхьэун Рамзес IV Кавказым кьэкІуауэ щытащ Египетым кьикри, Щитгъэзэным щигъэу, абы и гьусэу адыгэ зыкъом икІахэщ. Абы хэм кьулыкъущхьэу зыыбыда куэд кьахэкІащ. Я щхьэкІэ щхьэщытыгъу, я нэхэр щыкъуэу нобэ Египетым узыщІрихьлІэхэр абыхэм кьатепщыкІыжауэ ящащ. ИтІанэ, а зэманым фирхьэунхэм я Іуэрыльла бзэмрэ адыгэбзэмрэ зэтехуэу щытауэ кьальытэ. Абы щыхьэт тохьуэ Сирием щыщ едкажьэшхуэ зыбжанэ.

Инальр Мысырым щетІысэ-ха адыгэхэм ящыщу, абыхэм кьахэкІыжу кьжьІуэжауэ хуэбгъэфащэ хьунущ. Апхуэдизу уезыгъэгупсыс тхыдэм сриьхэлІэри, си тхьылми хэзгъэжьащ.

Нэхъ гъэщІэгъуэну кьэзгъэтхэрэ ящыщщ мыри. Пасэрей алыдж тхыдэдж Геродот ди лъахэм кьыщыхьам, зыхуэзахэр зи щІыфэр хуэщ щІыу дахэ защІэ т. Нэхь фІыщІафэ ящІ. Ар Сирием щыІэ Рамес Кавказым кьыщыхьам кьигъэна зауэлІкъэм. Ахэр Индием кьикІахэм кьатехьэкІыжу кьэзыльытэхэри щыІэт. Хэт кьыщІэнами, дауэрэ зы хуэдизу Тхьэм ещІэ, ау э дэ лъэпкъ 30 хуэдизэ кьытхэсащ - е кьыздэпсэуахэщ, е кьыдэзэхуэщ, е ди гъунэгъу щысхэщ. Ауэ, я хабзэ гуэрхэр мащІэу кьэтщтами, ди бзи ди хабзи абыхэм яхуэхьуэжакъым, ахэр дэ дэщхь хьуащ, ахьмэ езыхэм ещхь дыхьэкІыжьащ, адыгэр адыгэу кьэнэжащ.

- Апхуэдизу жыжьэ уІэбзу адыгэ тхыдэм ущыригъэжьакІэ, ди лъэпкъым и блэкІам, ар, фІыуэ щыгъуэзэ уухуащ. Абы укъыпхыпльра нобэ адыгэм и Іуэху зытет хьуам укьеплъмэ, дауэ дыкьащІэ нобэрей эманым и гъэужь, ди кьэкІуэнур уэ сыт хуэдэу плъагъура?

- Сэ стхам хэнерпэ седжэжащ. Седжэжьхуэ кьэскІи гупсысэщІэ гупсысэ гуэрхэм сыщІэлъсу, зыгъэрхэр зэзгъэзэжу жжеІэ. Дыхьэ-дыхьэкІэ, адыгэр адыгэу кьэнэжащ.

- Апхуэдизу жыжьэ уІэбзу адыгэ тхыдэм ущыригъэжьакІэ, ди лъэпкъым и блэкІам, абы укъыпхыпльра нобэ адыгэм и Іуэху зытет хьуам укьеплъмэ, дауэ дыкьащІэ нобэрей эманым и гъэужь, ди кьэкІуэнур уэ сыт хуэдэу плъагъура?

- Сэ стхам хэнерпэ седжэжащ. Седжэжьхуэ кьэскІи гупсысэщІэ гупсысэ гуэрхэм сыщІэлъсу, зыгъэрхэр зэзгъэзэжу жжеІэ. Дыхьэ-дыхьэкІэ, адыгэр адыгэу кьэнэжащ. Ар хэпльэгъуэщ. Дыхьэмысакъмэ, адыгэ щыІат зэгъэр жаІэу дыкьэзэнэнэр зыхуэІуа кьэзгъэтхэ - бзэкІи, хабзэкІи, лІыгъэкІи - сыт ищІыскІи. ХэкужьыжьмкІэ иджыри зыгурэхэр нэхъ щІыІ, ауэ хэ-хэсхэр кьапщтэмэ, хуабжьу дыкьащІэхуэщ. Илъэс щэ ныкьуэм кьрифыдыдэу апхуэдизи щытфІэжьащ, иджыри дыз щІыІ щэ ныкьуэ 2-дзкІыжмэ, сыт ди натІэ хьунур жыпІэу уогупсыс

● Футбол

Гъуэщокъуэ Арсен йобгъэрыкІуэ.

И лъабжьэр къызэроІэт

«Томь» (Томск) - «Спартак-Налшык» (Налшык) - 0:2 (0:0). ЩышхьэІум и 13-м, Томск. «Труд» стадион. Щыхъу 8000 еплъащ.

Судьяхр Николаев, Калугин, Деушев (псори Мэзкуу щыщІ).

«Томь»: Песьяков, Дэнэнае, Смирнов, Йокич, Скобляков, Балэйкин, Сабитов, Харитонов (Бояринцев, 60), Баженов, Канунников (Лактионов, 60), Голышев (Ким Нам Иль, 46).

«Спартак-Налшык»: Фредриксон, Джудович, Багаев, Овсненкэ, Аравин, Гриднев, Рухаиа (Сирадзе, 71), Концедалов (Голич, 90+1), Щанцин, Пилипчук (Захирович, 81), Гъуэщокъуэ.

Топхэр дагъэкІащ Щанцинымк, 75 (0:1). Сирадзе, 90+1 (0:2).

Дагъуэ хуащІащ Аравинымк, Дэнэнаемк, Лактионовымк, Щанцинымк.

УРЫСЕЙ Федерацэм футболымкІэ и премьер-лигэм щекІуэкІ зэхьэзэхуэр кьызэщІопльэ икІи дапэкІэщ Іуэхугъуэ нэхь хьэлэмэтхэр къыщыхъунур. Абы и щІыхьэтщ щэбэтымрэ тхьэмахуэмрэ зэхэта етІощІанэ джэгугъуэр.

«Спартак-Налшыкыр» премьер-лигэм зэрыкъэтрэ Томск щыІэу «Томь»-м зэи текІуэфатэкъым. Уеблэмэ абы и гъуэм я деж топ щыдигъэкІыныи иджыри къэс хуэзфІэкІакъым. КьищынэмыщІауэ, куэдым ягу иухакъым ялэ дивизионым щыджэгу ди командэр 0:8-уэ «Томь»-м кьыхигъэщІауэ зэрыщытар икІи уІэгъэ мыгъущыжу ар ильэс зыбжанэ хьуауэ налшыкдэсхэм ятельщ. А псом ищІыНужкІэ, мыгъэрей зэхьэзэхуэм и ялэ къэкІуэКІыгъуэм Налшык щыІэу томскдэсхэр 2:1-уэ «Спартак-Налшыкым» кьытекІуати, дауи, фІы лъэпкъ гум щыщІэртэкъым. Ар зыщІэж хэгъэрейхэми, зи гуфІу тщІы зэІущІэм и пэ кьихуэу Томск и щІыпІэ телевидениэмкІэ зэрыщыту кьыщагъэлъэгъуэжат я командэр 8:0-у кьызэрыттекІуамрэ 2:1-уэ дыдэрыхагъэщІамрэ. АбыкІэ «Томь»-р кьыттрагъэгушхуэну я мурадат, арщхьэкІэ...

«Спартак-Налшыкыр» кьэкІуэным махуитІ-щы ИдЖу Томск кьайгъэщхуэ кьыщыхьеящ - «Томь»-м и гъуащхьауэ Погребняк Павел ильэситху и пэкІэ Мэзкуу и «Спартак»-м щращам щыІа хьэгъэщагъэхэр кьыщІэщыжащ икІи Іуэхур зэхэкІыкуэ щыпІэ прокуратурэм а командэм и дэфтэр псори иубыдащ. Дауи, апхуэдэ удыныр гъэвыгъуейт икІи джэгум уи щхьэр тебухуэнуи тынштэкъым. Абы щыгъэмби ди гъущхьэхэтымрэ гъуащхьэхъумэхэмрэ щыуагъэшІуэ джэгуащ.

Загъэпсэхуу кьихьэжа иужькІэ губгъуэм щыплъагъур налшкыдэсхэм я закъуэт. Ахэр апхуэдизу ерыщу текІуэныгъэм хущІэкъуртри, зыубыдыфыи щыІэу фІэщщІыгъуейт. Бжыгъэр кьызэІуихыну «Спартак-Налшыкыр» мызэ-мытІэу пэгъунэгъуэ дыдэ хъуащ. Псом хуэмыдэу гукъинэжт Гъуэщокъуэр суауэ гъуэм кІуэ топыр хэгъэрейхэм я гъуащхьэхъумэ Йокич и «Спартак-Налшыкыр» «щы дзэкъэным» хуэдэт икІи Іэмал имыІэу текІуэну нужьрей зэІущІэхэм джэгупІэ губгъуэм кьохьэ.

Мыбыи налшыкдэсхэм хуабжьу кьыджэру щыщІадзащ. Дакьикьий дэкІауэ арат Пилипчук зэуа топыр хэгъэрейхэм я штангэм щытехуам. Мыгувэу ардыдэм аргуэру Іэмал гъуэзджэ кьІхъукъэжкІащ, арщхьэкІэ бжыгъэр кьыхуэзІухаф кьым. УбыдыпІыгъуэншэт Концедаловри. Абыи мызэ-мы-тІэу хуабжьу игъэпІейтеящ «Томь»-м и гъущхьэтетыр.

А дакьикьхэхэм хэгъэрейхэр Іэпхльэпх ящІам хуэдэт. АрщхьэкІэ хуэмрэ абыхэми зыкъащІэжащ икІи «Спартак-Налшыкым» и лъэныкъуэмкІэ кьызэпрыкІыу хуежьащ. Абы щыгъэзэмби ди гъущхьэхэтымрэ гъуащхьэхъумэхэмрэ щыуагъэшІуэ джэгуащ.

Загъэпсэхуу кьихьэжа иужькІэ губгъуэм щыплъагъур налшкыдэсхэм я закъуэт. Ахэр апхуэдизу ерыщу текІуэныгъэм хущІэкъуртри, зыубыдыфыи щыІэу фІэщщІыгъуейт. Бжыгъэр кьызэІуихыну «Спартак-Налшыкыр» мызэ-мытІэу пэгъунэгъуэ дыдэ хъуащ. Псом хуэмыдэу гукъинэжт Гъуэщокъуэр суауэ гъуэм кІуэ топыр хэгъэрейхэм я гъуащхьэхъумэ Йокич и «Спартак-Налшыкыр» кьытекІакъым икІи ебгъэрыкІуэныгъэ лъэщхэм пищащ.

А пщыхьэщхьэм топ зыгъэрагъэ лъэщхэм щыщІащ. АрщхьэкІэ Сирадзерэ Гъуэщокъуэмрэ чэзууэ гъуэ нэщІыр хагъэщІэфакъым.

Сытми, кІэух бжыгъэр Сирадзе 2:0-м нитьэсащ. Ар и закъуэу Песьяковым бгъэдыхьэри, и лъакъуитІ зэхуакумкІэ топыр дигъэкІащ.

Арати, хуабжьу дызыхуэныкъуэ текІуэныгъэр налшыкдэсхэм Томск кьыщахьащ. АрщхьэкІэ ди хъэрхуэрэгъуэми кьикІуэтыну я мурадкъым. Кьапщтэмэ, **«Крылья Советов»-р** хьэщІапІэ щыІэу **«Краснодар»-м 2:1-уэ** текІуащ, **«Волга»-р «Локомотив»-м** хигъэщІэфакъым (0:0). КьыкІэрыхуэхэм ящыщу мы джэгуугъэм зи Іуэху къимыкІар **«Ростов»-рщ**. Ар и стадионым Краснодар икІа **«Кубань»-м 1:2-уэ** кьыщыхигъэщІащ.

Апхуэдэу щыт пэтми, Спартак-Налшыкым» и Іуэхур машІэу иригъэфІэкІуэжащ. Иджы зы текІуэныгъэ-текІуэныгъэитІым ар щытыкІэ гугъуэм кьиришьфынущ.

Адэкі фыщыдгъэгъуэзэнщ адрей командхэм я зэІущІэхэм кьариклІуа бжыгъэхэм: **«Динамо»** (Мэзкуу) - **«Тэрч»** (Грознэ) - **6:2**, **«Спартак»** (Мэзкуу) - **«Анжи»** (Мэхъэчкъалэ) - **3:0**, **«Рубин»** (Къзэан) - **ЦСКА - 1:1**, **«Зенит»** (Санкт-Петербург) - **«Амкар»** (Пермь) - **1:1**

КъыкІэлъыкІуэ джэгуугъуэр ди щІалэхэм Налшык щрагъэкІуэкІынущ. ЩышхьэІум и 21-м абыхэм Мэзкуу и «Спартак»-р къраГъэблэгъэнущ.

ЖЫЛАСЭ Заурбэч.

Ди гъуащхьэхъумэхэр щыуагъэшІэт.

Овсненкэр (№3) Джудовичрэ (№20) хэгъэрейхэм я гъуащхьауэр кьызэтрагъуэвыІэ.

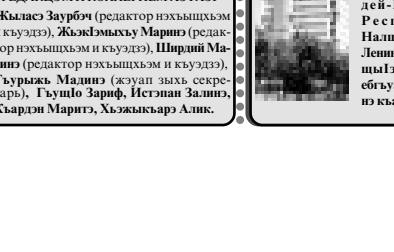

ТекІуэныгъэр ягъэлъапІэ.

Урысей Федерацэм футболымкІэ и премьер-лигэм зэхьэзэхуэр зэрыщекІуэкІыр

Командхэр	Дж.	Къ.	З.	ФІ.	Т.	О.
1.**ЦСКА**	**20**	**12**	**6**	**2**	**37-15**	**42**
2.**«Зенит»**	**20**	**11**	**7**	**2**	**31-13**	**40**
3.**«Динамо»**	**20**	**11**	**5**	**4**	**36-23**	**38**
4.«Спартак»	20	10	4	6	27-22	34
5.«Рубин»	20	9	7	4	26-17	34
6.«Анжи»	20	9	6	5	22-17	33
7.«Кубань»	20	9	4	7	24-20	31
8.«Локомотив»	20	8	6	6	31-22	30
9.«Краснодар»	20	6	8	6	24-26	26
10.«Тэрч»	20	6	4	10	18-28	22
11.«Амкар»	20	5	6	9	14-27	21
12.«Томь»	20	4	7	9	18-32	19
13.«Волга»	20	5	2	13	17-24	17
14.«Ростов»	20	4	4	12	21-35	16
15.«Спартак-Налшык»	**20**	**3**	**7**	**10**	**17-26**	**16**
16.«Крылья Советов»	**20**	**3**	**7**	**10**	**12-28**	**16**

Бжыгъэр къызэІуахат

● Щалэгъуалэ зэпеуэ

«Томь» (Томск) - «Спартак-Налшык» (Налшык) - 2:1 (1:1). ЩышхьэІум и 12-м, Томск. «Темп» стадион. Щыхъу 400 еплъащ.

Судьяр Бабаев (Тобольск).

«Томь»: Гавиловский, Горячев, Воронов, Башилов, Овсянников, Махмудов (Ефремов, 88), Кокшаров (Москов, 64), Сокулов, Чернов (Богданов, 56), Аксанов (Сазонов, 54), Погребняк (Ноздрунов, 68).

«Спартак-Налшык»: Антипов, Точчев, Къумыкъу, Серчэ, Егъэн (Тебэрды, 87), Ковальский, Щэуей Іэмырхъан (Хьэгъэбанэ, 52), Мырзэ (Мэкъуауэ, 81), Митришев, Фомин (Щэуей Алихьан, 46), Болэ.

Топхэр дагъэкІащ Мырзэм, 13 (0:1). Погребняк, 15 (1:1). Погребняк, 51-пенальтикІэ (2:1).

Дагъуэ кьыхуащІащ Махмудовым, Черновым, ЕгъэнымЕ, Воронов, Болэм, Антиповым, Къумыкъум.

76-нэ дакьикъэм Сазоновым пенальтир хуэдэгъэкІакъым.

ЗЭКІЭЛЪХЬЭУЖЬУ текІуэныгъащ къэзыхьа «Спартак-Налшыкым» и щІалэгъуалэ гупым а хабзэфІым Томск щыпищэну хущІэкъуащ. ЩІэдзэжкІэм и жьыджэрагъыр щІигъэбыдзэжу Мырзэ Резуан зэІущІэм и епщыкІуащэ дакьикъэм бжыгъэр кьызэІуихащ икІи хьэщІэхэм абы гугъэфІхэр яригъэщІащ.

АрщхьэкІэ хэгъэрейхэм я кьыкІэлъыкІуэ ебгъэрыкІуэныгъэм псори и пІэм иригъэувэжащ. Премьер-лигэм и щІалэгъуалэ зэпеуэм и гъуащхьауэ нэхъыфІхэм ящыщ зы Погребняк Кирилл бжыгъэр зэхуэдэ ищІыжащ.

Адэкі зыкьомрэ командхэм тепщэныгъэр яхуэзэрыгъэгъэувэжащ щІэныгъэмкІэ - 47-32-15; зэдзэкІакІуэхэм - 42-21-88; корректорхэм - 42-60-27; бухгалтерием - 47-31-69; ЭВМ-м и операторхэм - 42-22-84; компьютер Іуэхущ1апІэм - 42-26-41; сурэттехым - 42-75-78.

ЗэІущІэ нэужьым

ТАШУ Сергей,
«Спартак-Налшыкым» и тренер нэхъыщхьэ:

Дэрэжэгъуэ къыдет

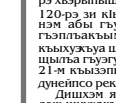

- ДЖЭГУМ и пэ кьихуэу ди щІалахэм яжетІащ: турнир таблицэм щытІыгъ уВыпІэмкІэ фемыпльэкІ - аракъым нэхъыщхьэр, псом ящхьэр дэтхэнэ ди хьэрхуэрэгъуми дефІэкІыныр, - жиІащ зэІущІэ нэужьым Ташу Сергей. - Дэ нобэ дызыхэт гугъуеехь псори зыщыдгъэгъупщэри, текІуэныгъэм дыхущІэкьуащ. Дэрэжэгъуэ кьидет ар кьызэрыдэхьулІам. Ди щІалэхэм кьикІуэт ящІакьым икІи я Іэзагъыр зэрыльагэр кьагъэлъэгъуащ. КьищынэмыщІауэ, Томск топ зэрыщыдэдмыгъэжьым икІи дызэрыщытемыкІуэм кІэ еттащ. Ари куэд и уасэщ.

НЕПОМНЯЩИЙ Валерэ,
« Томь»-м и тренер нэхъыщхьэ:

Сэращ жэуап зыхъыпхъэр

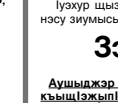

- НОБЭ дыкьызэрыхагъэщІамкІэ жэуап зыхъыпхъэр сэращ, - щыжиІащ пресс-конференцым «Томь»-м и тренер нэхъыщхьэм. - Джэгуп1э губгъуэм кьихьэнуэгъэр щызэфІзыхум щыуагъэхэр сІэщІэкІащ. Я къэралхэм я командэ кьыхэхахэм щыджэгуахэр мы зэІущІэм хуэмыхьэзэыру кьыщІэкІащ - я гупсысэкІи зэфІэкІкІи. Джэгум щІимыдзэ щыкІэ нэрыльагъут абыхэм я Іэпхьлъэпкъыр зэрызэщІэнар. Апхуэдэхэм я пІэжь нэгъуэщІхэр кьызгъэхьэн хуеящ.

ТЕМЫР Дисанэ.

Васильев Сергей токІуэ

● Нэщанэ

Физкультурникым и махуэм ирихьэлІэу фочкІэ нэщанэ еуэныкІэ ирагъэкІуэкІа зэхьэзэхуэм къэрал кІуэцІ ІуэхуэхэмкІэ министру КъБР-м щыІэм ялэ увыпІэр къыщихьащ.

КЪЭРАЛ КІУЭЦІ Іуэхуэхэмкіэ Іэнатіэм и унафэщІхэм фочкІэ нэщанэ еуэныкІэ я зэпеуэ КъБР-м щыІэ МВД-м и спорт комплексым дыгъуасэ щекІуэкІащ. Зэхьэзэхуэм хабзэхъумэ 50-м щІигъу, абы полицэм и щІыналъэ Іуэхущ1апІэхэм я унафэщІхэри хьыхьу, хэтащ.

ЩІхьэзакъуэ зэпеуэм къэрал кІуэцІ Іуэхуэхэмкіэ министру КъБР-м щыІэ, полицэм и полковник **Васильев Сергей** щытекІащ. Полицэм и унафэщІым и кІуэдзэ **Теппеев Атлы** - етІуанэ, Урысей МВД-м Лэскэн куейм икІэ и къудамэм и унафэщІ, полицэм и подполковник **Хъымбэзэр Роман** ещанэ ябыпІэхэр кьахьащ.

ТекІуахэм кубокхэмрэ щІыхь тхьылъхэмрэ иратащ.

Къэрал кІуэцІ Іуэхуэхэмкіэ министерствэу КъБР-м щыІэм и пресс-Іуэхущ1апІэ.

● Щыгъажэ

Псоми йофІэкІ

Москва областым и Серпухов куейм щекІуэкІа Урысейпсо щыгъажэ зэхьэзэхуэм фІы и фІыжу зыкъыщигъэльэгъуащ Пегас адыгэщым - абы тесу километри 120-рэ хъу гъуэгуанэр кьызэпичащ Уэршыкьуэ Албэч.

МЫ ЗЭХЬЭЗЭХУЭМ Урысейм и чемпион щыхъущ Махуэ Ахьмэд зытеса Ниагарэ хьэрыпышыр. Километри 120-рэ зи кІыхьагъ гъуэгуанэм абы гъунэ кьыщІыдигъэпльакъым хьэркуэрэгъу кьыхуэхъуа шы 15-р. Кьыпэщыльа гъуэгуанэр дакьикъэ 21-м кьызэпызыча Ниагарэ дунейпсо рекорди игъэуващ.

Дишхэм я зэфІэкІыр абдеж щнухакьым: километри 160-рэ зи кІыхьагъ кьыкІэлъыкІуэ гъуэгуанэр псом нэхърэ нэхъ псынщІэу кьызэпичащ Игрок адыгэщым. Абы и шуеиуэ щытари Махуэрщ. Мы шагъдиим хуэфІэкІащ 2008 гъэм УФ-м и чемпион хьуауэ щыта Салют шым нэхърэ дакьикъэ 16-кІэ нэхъ пасэу къэсын.

Зэхьэзэжуэр зэрекІуэкІым кІэлъыплъа судьяхэм кьыхагъэщащ апхуэдэ зэфІэкІ зиІэ шыхэмрэ шуеиэ Іэ5эхэмрэ ильэс кьакІуэ щыгъажэм-кІэ Европэм щекІуэкІыну чемпионатым хэтыну зэрагуапэр.

ЖАНХЪУЭ Зуэ.

● КъБР-м и прокуратурэм

Тезырыр епшыныж

УФ-м и УК-м и 33-нэ статьям и 5-нэ Іыхьэм, 208-нэ статьям и 2-нэ Іыхьэм къыщыгъэлъэгъуа щІэпхъаджагъэ зэрилэжьам къыхэкІыу, мы гъэм бадзэуэгъуэм и 12-м зи судыр ящІа бахъсэндэс Гончаров В. П. илъэси 2-рэ мази 4-кІэ ягъэтІысащ.

ХАБЗЭХЪУМЭІэнатІэхэм я лэжьакІуэхэм ящыщ зым теухуа хьыбархэр зэхуихьэсурэ, Къэбэрдей-Балъкъэрым и щІыналъэм щызеуэ зэщІэуэзда бандэ гупым хэтхэм ар яхуэжьыщІэт. Зыкъэлъапльпльым ехьэлІауэ и щІыхь гъэпсыныгъэ щыхуежьэжьи, зэрихьэ хьэгъэщагъэр сэтей къащІащ икІи кьызэпаудащ.

Іуэхур щызэхагъэкІым, зэрыкъуаншэмкІэ Гончаров В. П. нэсу зиумысыжащ. Мы зэманым абы и тезырыр ирехьэкІ.

ЗэуІуу къапщытэ

Ауушыджэр къуажэм щыІэ 109-Э, 109-Р нарзанылпс пштыр къыщІэжьипІэхэм «Жэбзлы» КФХ-м трищІыхьа псыгуэн зыгъэпскІыпІэм мы гъэм бадзэуэгъуэм и 29-м сыхьэтыр 22-хэм къыщагъуэтащ псым итхьэла Хь. щІалэ щыкІум и хьэдэр.

ІУЭХУТХЬЭБЗЭ зыхуищІэхэм я гъащІэмрэ я узыншагъэмрэ хъумэным зэремыІэлІам, зэрахъэмысакъам и зэранкІэ Цыхуу зэрыкъэкІуэдам кьыхэкІыу, УФ-м и УК-м и 238-нэ статьям и 2-нэ Іыхьэм и «г» пунктымкІэ Къэбэрдей-Балъкъэрым Следствэмкіэ и управленэм и Аруан куей зэхуаку къудамэм бадзэуэгъуэм и 31-м КФХ-м хуэгъэзащ уголовнэ Іуэху къиІэтащ.

Кьэхъуам теухуауэ, щІыхухэм хуащІэ Іуэхутхьэбзэхэм я шынагъуэншагъэр зыхуэдэри хьыхьу, федеральнэ законодательствэр зэрагъэзащІэр Шэрэдж районым и прокуратурэм зэуІуу кьеплъыта.

И Іуэхур щабэу зэфІах

Бахъсэн районым и прокуратурэм диІыгъащ УФ-м и УК-м и 228-нэ статьям и япэ пунктым къыщыгъэлъэгъуа щІэпхъаджагъэ зэрилэжьамкІэ Къулым Руслан Мухьэмэд и къуэр къэралым зэригъэкъуаншэр. Абы губгъуэрыкІ щІэпым и щхьэхэхэр хабзэм къемызэгъыу зэхуихьэсауэ (мариухаиэу грамми 6,5-рэ) и унэм щихьэмэрт.

КъУЛЫМ Руслан илэжьамкІэ зиумысыжащ. Тезыр щытралъхьэм судым кьилытыгъ сабиитІ зэриІэр, и псэукІэ-щытыкІэм теухуауэ тхьылъфІ зэрыхуатхар, нэхъапэкІэ ягъэтІысауэ зэрыщымытар. Ахэр я лъабжьэу кьалэн пыухыкІахэр пщэрыльэ щащІри, абы и Іуэхур щабэу зэфІахащ.

Бахъсэн район судым Кьулым Руслан Мухьэмэд и къуэр УФ-м и УК-м и 228-нэ статьям и япэ Іыхьэмкіэ къуаншэу кьилытащ икІи тезыру зы илъэс уловнэу трилъхащ.

КъБР-м и прокуратурэм и пресс-Іуэхущ1апІэ.

●КъБР-м щыІэ МВД-м къет

Аркъэ птулькІэ мин 45-рэ

УФ-м и МВД-м и къудамэу ЩІэлажэм куейм щыІэм и лэжьакІуэхэм «Кавказэ федеральнэ гъэзэн хьыхьу яухуэ автомобиль гъэзэгум кьыщагъэувыІащ сом медуанди 4-м иблагъэ и уасэ «Экстра», «Пшеничная», «Старорусская» аркъэ птулькІэ мин 45-рэ зэрыт «Вольво» хьлъэзешэ автомашинэр.

ЩІЫГЪУ дэфтэрхэм кьызэрыщыгъэлъэгъуамкІэ, фадэр Осетие Ищхьэрэ-Аланием хьыхь Елъхъуэт я къажэм щагъэхьэзыращ. Ар КъБР-м и Іуэхущ1апІэхэм щыщ зым хьашэрт, ауэ хабзэхъумэхэм птулькІэхэм тепщэпщІа федеральнэ акциэ дамыгъэхэм щэч кьытрахьащ. Хьэлэр я ябыдащ. Іуэхур зохагъэкІ.

Къэрал кІуэцІ Іуэхуэхэмкіэ министерствэу КъБР-м щыІэм и пресс-Іуэхущ1апІэ.

Редактор нэхъыщхьэ ХЬЭФЫЦІЦЭ Мухьэмэд

РЕДАКЦЭМ И КОЛЛЕГИЕМ ХЭТХЭР

Жыласэ Заурбэч (редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэ), **ЖьэкІэмыхьу Маринэ** (редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэ), **Ширдий Маринэ** (редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэ), **Гъурыжь Мадинэ** (жэуап зыхь секретарь), **Гъущо Зариф, Истэпан Залинэ, Кьардэн Маритэ, Хьэжыкьарэ Алик.**

ДИ ХЭЩІАПІЭР

360030, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Налшык къалэ, Лениным и цІэкІ щыІэ уэрам, 5, ебгъуанэ - ещанэ катхэр.

ТЕЛЕФОНХЭР: редактор нэхъыщхьэм, секретарым - 42-56-19; редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэхэм - 42-63-64, 47-31-54, 47-33-23; жэуап зыхь секретарым - 42-22-82; секретариатым - 42-22-66.

КЪУДАМЭХЭМ: политикэмкІэ, жылагъуэмрэ лъэпкъ Іуэхуэхэмкіэ - 42-22-86; къуажэ гъащІэмрэ экономикэмкІэ -47-22-63, 42-57-59; щэнхабзэмкІэ - 42-75-36;обозревателхэм - 42-22-89; хабзэхъумэ Іуэхущ1апІэхэм я дзэлъэжьымкІэ - 42-60-53; хьыбарыщІэхэмкІэ, спортымрэ письмохэмкІэ - 42-22-88; егъэджэныгъэмрэ щІэныгъэмкІэ - 47-32-15; зэдзэкІакІуэхэм - 42-21-88; корректорхэм - 42-60-27; бухгалтерием - 47-31-69; ЭВМ-м и операторхэм - 42-22-84; компьютер Іуэхущ1апІэм - 42-26-41; сурэттехым - 42-75-78.

Теддзэ тхыгъэхэм кьыщыхьа бжыгъэхэм, кьыщаІэта Іуэхугъуэхэм я пэжагъымкІэ аэр зытхаэм нэсу жэуап яхь. Авторхэмрэ редакцэмрэ я Іуэху еплъыкІэр эзтехуэ зэпыту щытыкъым.

Газетыр Іэ тезыдзахэм яхуэхьыныр и пщэ дольщ КъБР-м федеральнэ пощт зэпыщІэныгъэхэмкІэ и управленэм.

Тел.: 76-01-28, 76-01-10.

Газетыр щрымкІэ жэуап ехь КъБР-м и "Роспечать" АО-м. Тел.: 42-69-34

Газетыр 1989 гъэм лыгъэгъэлъэм и 16-м №П-0065-м щІэту ятхащ.

Зы илъэсым газетыр 250-рэ кьыдокІ.

«Тетраграф» ООО-м щытрадзащ. КъБР, Налшык къалэ, Лениным и цІэкІ щыІэ уэрам, 33, тел. 42-35-75.

Мы кьыдэкІыгъуэм елэжьахущ: **жэуап зыхь секретарым и къуэдзэ Къаншокъуэ Элдэ, редактору Хьэжыкьарэ Алик, корректору Щоджэн Заирэ, корректорхэм я дэІэпыкъуэгъу Мырзэкъан ФатІимэ. *Компьютер-кІэ газетым и теплъэр ищІащ* Ныр Сандэ, *сурэтхэм елэжьар* Бицу Жанэщ.**

Номерыр "Адыгэ псалъэм" и компьютер Іэнатіэм щагъэхьэзыращ.

Газетым Іэ щытрадзар сыхьэт 20.00-рщ.

Индексыр 51531● Тираж 8.878● Заказ №3033